

METODIKA-KRONIKA PROJEKTU

ZPŘÍSTUPNĚNÍ A NOVÉ VYUŽITÍ NKP VÍTKOVICE

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Spolufinancováno z prostředků Evropské unie, Evropského fondu pro regionální rozvoj

Metodika-kronika projektu

ZPŘÍSTUPNĚNÍ A NOVÉ VYUŽITÍ NKP VÍTKOVICE

Ostrava 2012

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO
KULTURY

Spolufinancováno z prostředků Evropské unie, Evropského fondu pro regionální rozvoj

Metodika-kronika projektu

ZPŘÍSTUPNĚNÍ A NOVÉ VYUŽITÍ
NKP VÍTKOVICE

Vydalo zájmové sdružení právnických osob Dolní oblast VÍTKOVICE v roce 2012

Text: Mgr. Hana Šústková, Ph. D. a kol.

Foto: Jiří Zerzoň, Archiv VÍTKOVICE, a. s.

Titulní foto: Jiří Zerzoň, Archiv VÍTKOVICE, a. s.

Grafická úprava, tisk a vazba: TIGRIS, spol. s r. o., www.TiskovyExpress.cz

OBSAH

1 ÚVODNÍ SLOVO	7
2 VRACÍME PAMÁTKY DO ŽIVOTA	8
2.1 Hlavní adresáti metodiky – kroniky projektu	8
3 CHARAKTERISTIKA PAMÁTEK ZAPOJENÝCH DO IOP	9
3.1 Historie místa v širších souvislostech dějin firmy	9
3.2 Popis objektů zapojených do IOP	11
3.2.1 VI. energetická ústředna.....	11
3.2.2 Vysoká pec č. 1.....	12
3.2.3 Plynojem.....	12
3.2.4 Lokalizace objektů zapojených do IOP.....	12
4 VZNIK PROJEKTOVÉHO ZÁMĚRU	14
4.1 Jak vznikl projekt	14
4.2 Iničiátoři projektu	19
4.3 Získávání partnerské podpory	19
5 POPIS VÝCHOZÍHO STAVU PŘED ZAHÁJENÍM REALIZACE IOP	21
5.1 Popis a dokumentace technického stavu objektů před zahájením realizace IOP	21
5.1.1 VI. energetická ústředna.....	21
5.1.2 Vysoká pec č. 1.....	22
5.1.3 Plynojem.....	22
5.2 Způsob a míra dosavadního využití	23
5.3 Způsob provozování a péče před zahájením IOP	26
5.3.1 VI. energetická ústředna.....	26
5.3.2 Vysoká pec č. 1.....	26
5.3.3 Plynojem.....	26
5.4 Vlastnické vztahy	26
5.4.1 VI. energetická ústředna.....	26
5.4.2 Vysoká pec č. 1.....	26
5.4.3 Plynojem.....	26
6 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU A JEHO CÍLE	27
6.1 Hlavní cíle projektu	28
6.2 Popis plánovaného obsahu projektu	28
6.2.1 Svět techniky.....	28
6.2.2 Vysoká pec č. 1 – virtuální ztvárnění technologie výroby železa, koksu a těžby uhlí.....	29
6.2.3 Multifunkční aula.....	29
6.3 Specifikace dílčích a vedlejších cílů projektu	32
6.3.1 Význam a přínos projektu v evropském měřítku.....	32
6.3.2 Význam a přínos v regionálním měřítku.....	33
6.4 Definice přidané hodnoty projektu	33
6.5 Soulad záměrů projektu s principy památkové péče	33
6.6 Specifikace území – dopady projektu na tato území	34
6.6.1 Stanoviska orgánů státní památkové péče a odborná vyjádření Národního památkového ústavu.....	35

7 POPIS PLÁNOVANÝCH PROGRAMOVÝCH ČINNOSTÍ A CÍLOVÝCH SKUPIN NÁVŠTĚVNÍKŮ	36
7.1 Zhodnocení nabídky obdobných služeb v území dopadu	36
7.1.1 Svět techniky – VI. energetická ústředna	36
7.1.2 Prohlídková trasa – Vysoká pec č. 1	38
7.1.3 Multifunkční aula – plynojem	38
7.2 Specifikace poptávky definovaných cílových skupin	40
7.2.1 Specifikace poptávky – Svět techniky	40
7.2.2 Specifikace poptávky – Prohlídková trasa Vysoká pec č. 1	40
7.2.3 Specifikace poptávky – Multifunkční aula	41
7.2.4 Cílové skupiny projektu	42
8 PŘÍJEMCE, ORGANIZAČNÍ STRUKTURA, UPLATNĚNÍ PRINCIPU PARTNERSTVÍ	43
8.1 Základní údaje o příjemci dotace	43
8.2 Organizační struktura žadatele	44
8.3 Řídicí struktura projektu	44
8.4 Složení projektového týmu	44
8.5 Naplnění principu partnerství	45
9 POPIS PRŮBĚHU PRACÍ V PŘÍPRAVNÉ A REALIZAČNÍ FÁZI	46
9.1 Projektová příprava a řešení legislativně-právních vztahů	47
9.2 Výběr dodavatelů a výběrová řízení	47
9.3 Popis realizace stavební části projektu	49
9.4 Neočekávané vícepráce	50
10 HARMONOGRAM A ROZPOČET	52
10.1 Přehled projektových a programových částí	52
10.2 Původní harmonogram a skutečný průběh	52
10.3 Původní rozpočet projektu	54
10.4 Rozpočet dle skutečnosti k 30. 6. 2012	55
11 RIZIKA A JEJICH ELIMINACE	56
11.1 Popis rizik a způsobů jejich eliminace identifikovaných v analýze rizik	56
11.2 Identifikace vzorových prvků obnovy	57
12 POPIS PROVOZNÍ FÁZE	59
12.1 Popis věcného a organizačního zajištění správy, provozu a údržby	59
12.2 Základní ekonomické hodnocení pro následujících pět let provozní fáze	60
13 SHRUTÍ, CELKOVÉ ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ	63
13.1 Závěrečné zhodnocení průběhu, výstupů a výsledků projektu	63
13.2 Shrnutí podstatných informací a obecně aplikovatelných zkušeností	63
13.3 Informace o možných rizicích obdobných projektů	64
13.4 Doporučení a vyjádření odborníků	64
14 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	69
14.1 VI. energetická ústředna	69
14.2 Vysoká pec č. 1	76
14.3 Plynojem	82
15 Soupis použitých pramenů a literatury	90

ÚVODNÍ SLOVO

Když se ohlédnu za uplynulými měsíci, mohu za sdružení Dolní oblast VÍTKOVICE s radostí konstatovat, že za sebou máme několik zcela průlomových okamžiků. Několik let připravované projekty zpřístupnění a nového využití historicko-industriálních skvostů se v Dolních Vítkovicích nastartovaly a začaly žít vlastním životem. První zásadní krok přišel v lednu loňského roku, kdy byl po třinácti letech od zastavení vysokopepeční výroby zvednut zvon Plynojemu. Dolní oblast Vítkovic se tak opět nadechla a Plynojem se stal symbolem stále živého místa, a naplnil účastníky této historicky ojedinělé proměny sebevědomím a hrdostí. Pokračovalo se hned vzápětí v březnu, kdy se začalo s proměnou tří klíčových objektů v Dolních Vítkovicích. Díky půlmiliardové dotaci z Evropských fondů – Integrovaného operačního programu Ministerstva kultury ČR se od té doby den po dni začala proměňovat Vysoká pec č. 1 na naučnou trasu, VI. energetická ústředna na interaktivní vzdělávací prostor a Plynojem na obří multifunkční aulu. Všem zástupcům a zaměstnancům Ministerstva kultury ČR proto patří naše velké poděkování. Nejen za podporu v období žádosti za samotnou finanční podporu, ale také za vstřícný přístup a jednoduše výborně nastavenou a efektivní spolupráci. Pavouk práce sdružení se přitom rozrůstá do všech možných struktur. Spousta nás toho ještě

Ing. Petr Koudela,
výkonný ředitel sdružení DOV

čeká jak v Dolních Vítkovicích, tak i na dalších projektech sdružení – na Landek Parku, nebo Trojhalí Karolíně. Jsme rádi, že u toho jsou s námi i ty nejvýznamnější veřejné instituce, jakými jsou Moravskoslezský kraj, Statutární město Ostrava, řada okolních měst, místní firmy v čele se společnostmi ze skupiny VÍTKOVICE MACHINERY GROUP i zdejší univerzity. I jim proto děkujeme za významnou pomoc s realizací projektů. Jsme velice rádi, že se společnými silami snažíme vytvořit z tolik typické ostravské památky bývalé industriální slávy živé město, které bude opět plnohodnotně spojené s centrem Ostravy a které lidem přinese unikátní vysokoškolské, vzdělávací, vědecko-výzkumné, ale doprovodně i společenské, kulturní a volnočasové zázemí, jež nemá obdoby v rámci celé Evropy. Společně tak tvoříme novodobý a životaschopný fenomén Ostravy.

Máme zato, že projektem ověřená možnost začlenění industriálních památek do každodenního života města je příkladem, který může vhodným způsobem inspirovat jak další vlastníky industriálních památek, tak i samosprávu a management průmyslových regionů Evropy.

Petr Koudela

Výkonný ředitel sdružení Dolní oblast VÍTKOVICE

VRACÍME PAMÁTKY DO ŽIVOTA

Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 se otevřely možnosti financování projektů z nejrůznějších sfér aktivit včetně těch, jež se týkají restaurování, rekonstrukcí a rekonverzí kulturních památek. Tyto projekty byly před vstupem do EU často naprosto nerealizovatelné, a to zejména z důvodů nedostatků finančních prostředků. Cílem Integrovaného operačního programu je však nejen oprava památek, ale i jejich oživení a navrácení do aktivního společenského života. Integrovaný operační program (IOP) tedy umožňuje památkám, aby po své proměně poskytovaly servis v oblastech jako je vzdělávání, kulturní rozvoj, rozšiřování duševních obzorů, napomáhá lépe chápat a porozumět hodnotám kulturního dědictví, a tím památky mohou oslovit širší spektrum uživatelů. Památky totiž lze nejenom navštěvovat, ale také aktivně využívat. Provoz památek by tak vzhledem ke svým vzdělávacím a dalším

veřejně prospěšným aktivitám neměl více zatěžovat veřejné rozpočty a zároveň by měl přispívat k zatraktivnění regionu.

Díky výzvě současného programového období 2008–2013 se povedlo zrealizovat I. etapu projektu NOVÉ VÍTKOVICE, která zpřístupnila Národní kulturní památku Vítkovice a zároveň jí dala nové využití. Unikátní technické památky tak znovu ožily, byť s jiným posláním a jinou náplní své společenské funkce než k jaké byly původně určeny. Dolní oblast Vítkovice je nejenom v kontextu České republiky naprosto unikátním komplexem technických památek. Díky dotacím z IOP se stává centrem vzdělávání a poznání nejenom technických skvostů zosobňujících naši národní industriální tradici, ale pomáhá vnímat i jinou dimenzi architektury, kterou představovala architektura průmyslová.

2.1 Hlavní adresáti metodiky – kroniky projektu

Současně s ukončením provozu vysokých pecí a jejich předcházejících a navazujících technologických zařízení se vynořila spousta otázek. Co s územím v blízkosti středu města a tímto zařízením dále bude? Jak toto rozsáhlé území a tento majetek, který v době ukončení provozní činnosti měl hodnotu 2,5 mld. Kč dále udržovat a využívat? Diskuse o budoucnosti areálu v Dolní oblasti se vedly od roku 1998. Veřejností byly předkládány dva zcela protichůdné názory. Jedním byla úplná likvidace vlastního zařízení, což byla z dlouhodobého pohledu, pokud by nebylo řešeno využití kulturní památky, nejpravděpodobnější varianta, která již byla popsána ve Studii státní agentury CzechInvest – Strategie pro území technické památky (2002). Druhou variantou bylo

zachování areálu po vysokopecní výrobě v Dolní oblasti metodou posledního dne, tak jak je tomu v Ostravě na Dolu Michal. Po privatizaci společnosti VÍTKOVICE, a. s. se diskuse o těchto dvou diametrálně rozdílných názorech na kulturní památku začala zase od začátku a hledalo se řešení vyhovující jak vlastníkově památky, tak i odborné veřejnosti a zástupcům památkového ústavu.

Vzhledem k tomu, že řešení se našlo, bylo přijato memorandum o spolupráci mezi vlastníkem památky a NPÚ Praha, vidíme jako hlavní adresáty kroniky odborné pracoviště NPÚ Praha, územní pracoviště NPÚ v Ostravě, odbornou veřejnost a vlastníky industriálních památek, kteří společně řeší podobný problém reaktivace NKP a její využití k novým účelům.

CHARAKTERISTIKA PAMÁTEK ZAPOJENÝCH DO IOP

3.1 Historie místa v širších souvislostech dějin firmy

Dějiny někdejších Vítkovických železáren jsou neodmyslitelně spjaty s tzv. Dolní oblastí Vítkovic. Právě v Dolní oblasti byla situována pudlovna Rudolfovy hutě, založené již roku 1828 olomouckým arcibiskupem arcivévodou Rudolfem Janem na popud vídeňského profesora polytechniky Franze Xavera Riepla. Po všech stránkách příhodné místo nabízelo díky

Arcibiskup Jan Rudolf Habsburský,
zakladatel Vítkovických železáren

dostatku vody z řeky Ostravice i zdrojům černého uhlí z ostravských dolů, ideální prostředí pro zdárný rozvoj hutního průmyslového podniku. Již v roce 1836 zde byla spuštěna první koksová vysoká pec v Rakouském císařství. To však již huť nebyla majetkem arcibiskupa, který zemřel v roce 1831, ale olomouckého arcibis-

kupství a kapituly, od kterého si závod pronajalo Vítkovické těžířstvo, ve kterém hrál hlavní roli vídeňský finančník baron Salomon Mayer Rothschild.

V roce 1843 se baronu Rothschildovi povedlo železářny od arcibiskupství odkoupit za sumu 321 000 zlatých. Pod taktovkou Rothschildů a jejich centrálních ředitelů se železářny rozrůstaly. Zprvu byla jejich

Bankéř Salomon Mayer Rothschild

hlavní produkční náplní výroba kolejnic, což souviselo s faktem, že Rothschildové v tomto období patřili mezi nejvýznamnější stavitele železnic v habsburské monarchii. Postupně se však výrobní program rozšiřoval i na výrobu dalších segmentů pro železniční dopravu a také o strojírenskou produkci.

Období počátku 70. let 19. století bylo ve znamení hluboké a vleklé hospodářské krize, která se

podepsala i na stavu zdejších železáren. V roce 1873 se Rothschildové spojili s významnou finanční a velkoobchodnickou rodinou Gutmannů z Vídně. Bratři Wilhelm a David Gutmannové pocházeli z moravského města Lipník a jejich podnikání v uhelném průmyslu je záhy dostalo do ostravsko-karvinského revíru, kde si pronajali případně vlastnili řadu dolů. Spojením s Rothschildy vzniklo Vítkovické horní a hutní těžství (VHHT), do nějž mimo Vítkovické železářny patřila i řada šachet na Ostravsku a Karvinsku.

V roce 1876 se Gutmannům podařilo získat pro VHHT zdatného manažera Paula Kupelwiesera jako ředitele. Kupelwieser nejenom zvelebil železářny,

v Evropě a vítkovické pancíře byly využívány pro stavbu válečných křižníků.

Po vzniku Československa v roce 1918 zůstaly vlastnické poměry VHHT nenarušeny, avšak firma musela být nostrifikována a jejím hlavním sídlem již nebyla Vídeň, ale Vítkovice, respektive Ostrava-Vítkovice.

Ve 30. letech 20. století v období velké hospodářské krize došlo k přeskupení vlastnických podílů mezi Rothschildy a Gutmanny. Rodina Gutmannů si od svých společníků vypůjčila sumu peněz ke krytí ztrát způsobených nešťastnými burzovními spekulacemi a ručila svým podílem ve VHHT, poté, co se jim dluh nezdařilo splatit přešla většina kuksů (obdobá

Generální ředitel a předseda představenstva VÍTKOVICE, a. s. Ing. Jan Světlík

modernizoval je a dostal na evropskou potažmo světovou špičku, ale také se významně podílel na vzniku tzv. Nových Vítkovic, díky nimž se z nevzhledného průmyslového místa stalo vzorové město, předobraz pozdějších zahradních měst.

Výrobní program Vítkovických železáren se stále rozšiřoval, VHHT se stalo majitelkou několika rudných dolů v tehdejších Horních Uhrách a ve švédském Koskullskule. Od 90. let 19. století patřily železářny mezi nejvýznamnější producenty lodních komponentů

akcií) na londýnské Rothschildy. Avšak v tomto období již bylo třeba čelit nebezpečí ze strany nacistického Německa. Proto předvídají Rothschildové za pomoci tehdejšího generálního ředitele VHHT Oskara Federera převedli firmu na Alliance Assurance Company Ltd., se sídlem v Londýně. Tak se podařilo, že Vítkovické železářny, které po okupaci Československa v roce 1939 sloužily válečným záměrům Třetí říše, se sice staly součástí koncernu Hermanna Göringa, ale nikoliv jeho vlastnictvím.

Po II. světové válce byly železárny v prosinci 1945 znárodněny a staly se národním podnikem. Po komunistickém převratu přibraly do svého názvu jméno Klementa Gottwalda. Na necelé dva roky se ze státního podniku stal podnik oborový a v roce 1981 vznikl koncern VÍTKOVICE, který kromě k. p. VŽSKG zahrnoval i další strojírenské a železářské koncernové podniky na území bývalého Československa. V letech 1989–91, kdy se koncern VÍTKOVICE v rámci státní koncepce privatizace hutí ČSFR rozdělil na jednotlivé samostatné podniky, Vítkovické železárny se staly státním podnikem a v roce 1992 akciovou společností s většinovou účastí státu. Nelehké období 90. let minulého století se podařilo překlenout. V roce 1998 byla ve Vítkovicích ukončena hutní prvovýroba

a vysoké pece po téměř 170 letech provozu vyhasly. V roce 2000 byl bývalý provoz vysokých pecí a koksovny a dalších hutních a energetických nemovitostí, které byly situovány v tzv. Dolní oblasti, prohlášen MK ČR za kulturní památku, v roce 2002 pak nařízením vlády č. 337 za Národní kulturní památku (NKP).

Hutní a strojírenské části firmy VÍTKOVICE, a.s. byly postupně organizačně a procesně oddělovány v průběhu roku 2002 a v roce 2003 byly privatizovány různými investory. Dědicem vítkovické značky se stala skupina firem VÍTKOVICE MACHINERY GROUP Ing. Jana Světlíka. Součástí majetku společnosti VÍTKOVICE, a.s. byla i celá NKP „Důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren“.

3.2 Popis objektů zapojených do IOP

3.2.1 VI. energetická ústředna

VI. energetická ústředna se nachází v areálu NKP „Důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren“ a samotná je stavebně-architektonickou Národní kulturní památkou. Budova VI. energetické ústředny se dvěma pístovými dmychadly na pozemku 1051/44 v k.ú. Vítkovice je zahrnuta jako položka č. 14 v detailní specifikaci položek NKP uvedených v rozhodnutí MK ČR č. 4736/1997.

Je poslední z energetických ústředen, kterou postavily Vítkovické železárny ve 30. letech minulého století. Jedná se o unikátní stavbu kombinující cihlové zdi se železnými konstrukcemi a skleněnými výplněmi. Tento objekt je typickým reprezentantem stavby průmyslové haly z první poloviny 20. století, jehož charakteristickým znakem je ocelová příhradová a vazníková konstrukce na velký rozpon, opatřená velkými okenními plochami a vyplněná cihlovou vyzdívkou z plných lícových cihel. Vstup do ústředny byl možný pouze technologickými vraty, budova byla bez odpovídajících sociálních zařízení. Někdejší „plíce hutě“ dostavěné v roce 1938 byly opatřeny dvěma dmy-

chadly určenými k výrobě stlačeného vzduchu, který byl nezbytný při výrobě surového železa ve vysoké peci č. 1.

Svému účelu přestala VI. ústředna sloužit v roce 1998, kdy došlo k zastavení výroby železa ve Vítkovicích. V budově se v době po ukončení činnosti nacházely kromě obou zmiňovaných dmychadel, technologie pro úpravu vody, turbodmychadlo z roku 1961, jeřáb a historické nástroje a nářadí. Obě dmychadla z let 1938 a 1948 zůstaly zachovány jako zástupci jedinečné evropské průmyslové památky.

Špatný stavebně-technický stav před rekonstrukcí zahrnoval především problémy se střechou, okapy, dřevěnými okenními rámy, obvodovým pláštěm, světlíkem a vstupními vraty. Plánovaná proměna funkce budovy na „Svět techniky“ nebyla možná bez významných změn v interiéru, lávek, schodiště, průhledů, technologických plošin, sklepních prostor a odstranění nepůvodních a nefunkčních prvků bez historické a technické hodnoty.

3.2.2 Vysoká pec č. 1

Historie výroby surového železa ve Vítkovicích začíná rokem 1836, kdy byla spuštěná první koksová vysoká pec v rakouské monarchii. Předchůdkyně dnešní vysoké pece č. 1 vyrostla již v roce 1872 v podobě vysoké pece tzv. skotského typu. V roce 1911 na jejím místě vznikla bezprostřední předchůdkyně vysoké pece č. 1, která již měla moderní podobu. Na technologickém souboru této vysoké pece je uchováno velké množství historických detailů. Jedná se o hutní agregát o objemu 740 m³, situovaný do obvodové ocelové konstrukce o výšce cca 65 m včetně obvodové ocelové konstrukce s ochozy a plošinami, které sloužily k údržbě a kontrole. Dalšími podstatnými prvky technologie výroby surového železa jsou strojovna, těžní stroj, prašník, odlévací hala, 4 ohřívače větru, komín, skipový výtah a zvo-

nová sazebná. Součástí památky je i řídicí pracoviště umístěné v sousední budově, tzv. velín.

V roce 1988 byla vysoká pec č. 1 naposledy generálována a pak sloužila svému účelu až do září 1998, kdy byla odstavena. Od té doby až do zahájení rekonstrukce nebyl objekt vysoké pece a velínu udržován, což se podepsalo na jeho technickém stavu. Technologie řízení systémů pece však zůstala ve velínu v určité míře zachována.

Čtyřpodlažní objekt velínu a vysoká pec č. 1 jsou významnou historickou součástí NKP „Důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren“. Vysoká pec je umístěna na pozemku p. č. 1051/92, ohřívače větru na p. č. 1051/93, objekt velínu pak na pozemku p. č. 1051/24.

3.2.3 Plynojem

Objekt plynojemu tvořil součást technologického souboru zařízení používaného k jímání vyčištěného vysokopecního plynu. Jedná se o nízkotlaký, tzv. mokrý plynojem, který byl uveden do provozu v roce 1924. Jeho celkový obsah činil 104 000 m³, z toho 50 000 m³ připadalo na uskladněný plyn a zbytek tvořil vodní sloupec. Plynojem byl proveden jako ocelový nýtovaný kruhový objekt o průměru 71 m s vnitřním těsnícím zvonem a 332 opěrnými sloupy o celkové ploše 3 174 m² a váze 18 842 tun bez vodní náplně. Jako materiál pláště byl použit nýtovaný plech o síle 15–30 mm. Svému účelu plynojem sloužil až do roku 1998. Provozován byl 74 let, mimo havárii v roce 1969 a generální opravu v letech 1982–1983, při které

byla vyměněna vnitřní pohyblivá část – zvon, za nový.

Od roku 1998 nebyla na objektu prováděna údržba, proto lze konstatovat, že do zahájení přestavby byl technický stav plynojemu velmi špatný. Došlo k rozsáhlé vnější korozi patek opěrných sloupů a korozi vnitřního zvonu, která byla dlouhodobě zesilována mokrým způsobem utěsnění plynu. Vnitřní část pod zvonem plynojemu byla vyplněna silnější vrstvou sedimentu překrytého vodou, který musel být před rekonstrukcí odstraněn.

Rovněž objekt plynojemu je významnou historickou součástí NKP „Důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren“, je situován na pozemku p. č. 1051/103.

3.2.4 Lokalizace objektů zapojených do IOP

Všechny tři objekty zapojené do IOP „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ jsou součástí NKP „Důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren“, která se nalézá na katastrálním území městského obvodu Ostrava-Vítkovice a Moravská Ostrava a Přívoz, v geografickém středu města Ostravy. NKP je situována v části nazývané Dolní oblast, což je historicky území, kam byly v minulosti umístěny vysoké pece Vítkovických železáren od jejich vzniku ve 30. letech

19. století až do roku 1998. Jedná se o rozsáhlé území, jehož podobu poznamenala dlouhou dobu provozovaná hutní prvovýroba. Za zmiňované období zde bylo vyrobeno přibližně 90 milionů tun surového železa a 40 milionů tun koksu. Rozloha celého území Dolní oblasti činí cca 153 ha. Kulturní památky „areál dolu Hlubina“ a „areál koksovny a vysokých pecí Vítkovice“ jsou vedené v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovými čísly 10363/8-3520

a 50336/8-4000, byly nařízenými vlády České republiky č. 337/2002 a č. 422/2005 Sb. prohlášeny za kulturní památky a po změně některých dalších předpisů za národní kulturní památku pod názvem „Důl Hlubina a vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren“.

Pro lokalitu jámy Hlubina a vysokých pecí Vítkovických železáren bylo vyhlášeno dne 10. 4. 1995 rozhodnutím Magistrátu města Ostravy tzv. ochranné památkové pásmo, ve kterém jsou vymezeny podmínky ochrany v lokalitě stávajících objektů.

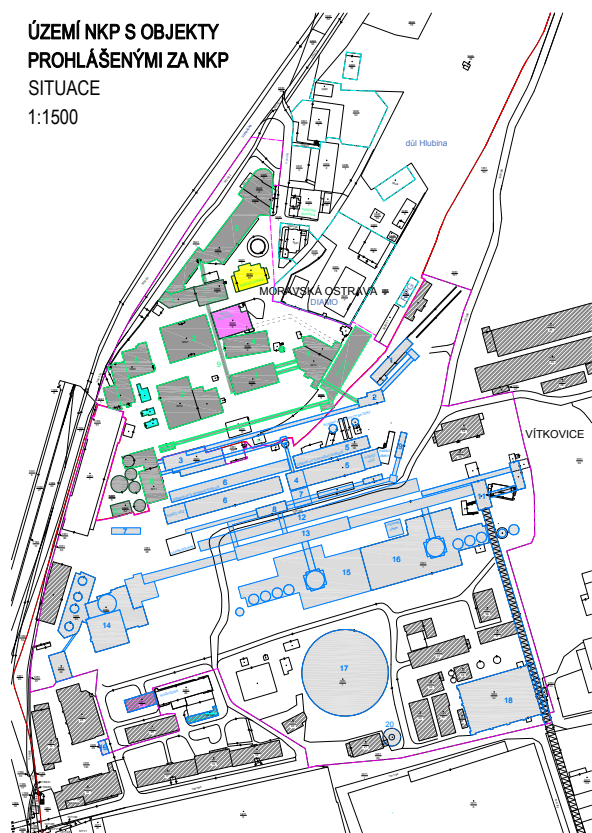
V současnosti probíhají přípravné práce na realizaci studie revitalizace celé Dolní oblasti, kde se mimo objekty NKP nachází i mnoho dalších funkčních objektů převážně průmyslových firem a také nevyužitá území bývalé spékárny rud, tzv. aglomerace. Koncepce počítá s využitím a začleněním NKP do plánovaného intenzivního využití celé oblasti a s vazbou na území města. Součástí přípravných prací je

i demolice nepotřebných a památkově nechráněných objektů.

Funkčně je celá Dolní oblast rozdělena na severní, střední a jižní část. NKP se nalézá v tzv. severní části, pro kterou je klíčovým návrhem prodloužení Ruské ulice podél VI. energetické ústředny až k nově vybudovanému komplexu Nová Karolina, navazujícího na historické centrum Ostravy. Tím dojde k propojení celého územního celku Dolní oblasti Vítkovic s nynějším centrem města a k lepšímu zpřístupnění lokality pro veřejnost. Investice do stavby komunikací provádí Statutární město Ostrava. Ve spolupráci se Statutárním městem Ostravou probíhá příprava urbanistického řešení ve vazbě na koncepci kolejové a osobní dopravy v celé oblasti.

Areál NKP se nachází v hranicích Městské památkové zóny průmyslového města Vítkovice, jejíž rozsah je definován vyhláškou č. 108/2003 Sb. ze dne 1. dubna 2003.

ÚZEMÍ NKP S OBJEKTY PROHLÁŠENÝMI ZA NKP SITUACE 1:1500

LEGENDA

Hranice majetku firm:
 Vítkovice a.s.
 Vítkovice Doprava a.s.
 Vítkovice Cykliděl a.s.
 Vítkovice HTS a.s.
 Vítkovice Gearworks a.s.

Hranice majetku soukromých subjektů
 Hranice Národní Kulturní Památky

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ: Vítkovice
 NKP Vysoké pece a koksovna

Objekty Národní Kulturní Památky

- 1 Vykádky uhlí z vagonů
- 2 Mlýnice uhlí včetně zásobníků a mlýnů
- 3 Budova zásobníků včetně dopravních mostů
- 4 Úlehňá věž
- 5 Koksařská baterie č.4 včetně sypného provozu, kolejí vyfášeného a vodního vazu a komin
- 6 Koksařská baterie č.5 včetně sypného provozu, kolejí vyfášeného a vodního vazu a komin
- 7 Dvě hadní věže
- 8 Huťská třída koku včetně třídů
- 9 Jerná třída koku včetně zařízení
- 11 Most z aglomerace včetně přejezdů
- 12 Starý rudný most včetně zásobníků suroviny, technického zařízení a dopravních mostů
- 13 Zavážení vysokých pecí včetně výšpurné jámy, zásobníků suroviny, technického zařízení a dopravních mostů, špičkové železárny vysokých pecí, rudný pás vysoké pece č.1, rudný pás od starého rudného mostu a dopravník z výšpurné jámy
- 14 Vysoká pec č.1 včetně skřpy pro dopravu suroviny k, sazebné, stropny, prázničky, ohřevná věže, kominu, velnu, oděvací haly a elektrického ližního stroje ve stropné vysoké pece
- 15 Vysoká pec č.4 včetně skřpy pro dopravu suroviny k, sazebné, stropny, prázničky, ohřevná věže, kominu, velnu, oděvací haly a elektrického ližního stroje ve stropné vysoké pece
- 16 Vysoká pec č.5 včetně skřpy pro dopravu suroviny k, sazebné, stropny, prázničky, ohřevná věže, kominu, velnu, oděvací haly a elektrického ližního stroje ve stropné vysoké pece
- 17 Plynogen
- 18 Energetická osvětlovna č.VI a dvě pískové drnyhadla
- 19 Výšpurný pešton
- 20 Vodogen

Spokryvné objekty PZ
 Kólovna

Návrh na prohlášení za Kulturní Památku
 Vyfášená stanice

Objekty v areálu NKP se zpracovanou PD demolic

KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ: Moravská Ostrava
 NKP Důl Hlubina

Objekty Národní Kulturní Památky

- 1 Těžní věž a ližňá budova
- 2 Strojírna ližňových strojů, elektrický ližňový stroj Škodů Píseň, umístěný ve stropné ližňové strojírně
- 3 Koupelny mužstva (staré)
- 4 Kotlina se čtyřmi paměti kotly Grabe, komin
- 5 Kompresorovna, Turbokompresor Breilfeld Daněk umístěný v kompresorovně
- 6 Úprava uhlí, míšná ústředna sloužící koksovny
- 7 Třídilna uhlí a nakládací stanice uhlí včetně dopravních mostů
- 8 Koupelny mužstva (nové)
- 9 Spřovací most mužstva z koupelen do těžní věže
- 10 Rozvodna

Spokryvné objekty PZ
 Návrh na prohlášení za Kulturní Památku
 Budova výšpurné jámy, veranda 1 a 2

Učteno k demolic

STUDIE VYUŽITELNOSTI OBJEKTŮ
 A ZAŘÍZENÍ NKP VE VLASTNICTVÍ
 VÍTKOVICE a.s. a DIAMO s.p.

STUDIE PRJ0070913

Stavba: Ostrava

Zpracovatel: DIAMO s.p.

Ing. Leona Čuplíková

Ing. Milan Šant

Ing. Leona Čuplíková

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Objekt: Ostrava

Lokalizace objektů zapojených do IOP v areálu NKP

VZNIK PROJEKTOVÉHO ZÁMĚRU

4.1 Jak vznikl projekt

Počátkem 90. let minulého století došlo k revizi dosavadní koncepce průmyslového vývoje v Československu. Nejmarkantnějším rysem nové koncepce byl útlum těžkého průmyslu. Vládními místy bylo rozhodnuto o postupném uzavírání hutních provozů a výsledkem celé řady jednání bylo rozhodnutí o ukončení výroby surového železa ve Vítkovicích, které se v roce 1992 transformovaly na akciovou společnost s větším podílem státu. S ukončením hutní prvovýroby souviselo i ukončení výroby koksu. V rámci útlumového programu OKD skončila již v roce 1991 těžba na sousedícím Dole Hlubina.

Ačkoliv byla poslední generální oprava vysoké pece č. 1 provedena v roce 1988, u vysokých pecí č. 4 a 6 proběhly generální opravy v letech 1983 respektive 1985, uzavřela se kapitola výroby surového železa ve Vítkovicích v roce 1998. Vítkovické vysoké pece patřily v době ukončení výroby ke špičkovým zařízením v České republice, a to jak po technické, tak po ekologické stránce.

Již v období předcházejícím samotnému ukončení výroby koksu a surového železa vyvstala řada otázek v souvislosti s tím, jak naložit s celým areálem vysokých pecí a co udělat s produkčním zařízením. Rozsáhlé území v blízkosti středu města, jehož hodnota v roce 1998 činila přibližně 2,5 mld. korun, se stalo předmětem jednání i sporů mnoha zainteresovaných státních i samosprávných úřadů a Památkového ústavu s majitelkou území, společností VÍTKOVICE, a. s. Statutární město Ostrava a tehdejší Památkový ústav Ostrava ovlivnily již od počátku technický i investiční rozvoj Dolní oblasti i názory na její údržbu a případné provozování. V roce 1993 se sešli primátor města Ostravy, výkonný ředitel VÍTKOVICE, a. s. a generální ředitel OKD, a. s., aby projednali společný postup prací na koncepci využití koksoven na území města Ostravy. Zároveň byla připravována změna územního plánu Ostravy, měnící funkci vymezeného území s vysokými pecemi z ploch těžkého průmyslu

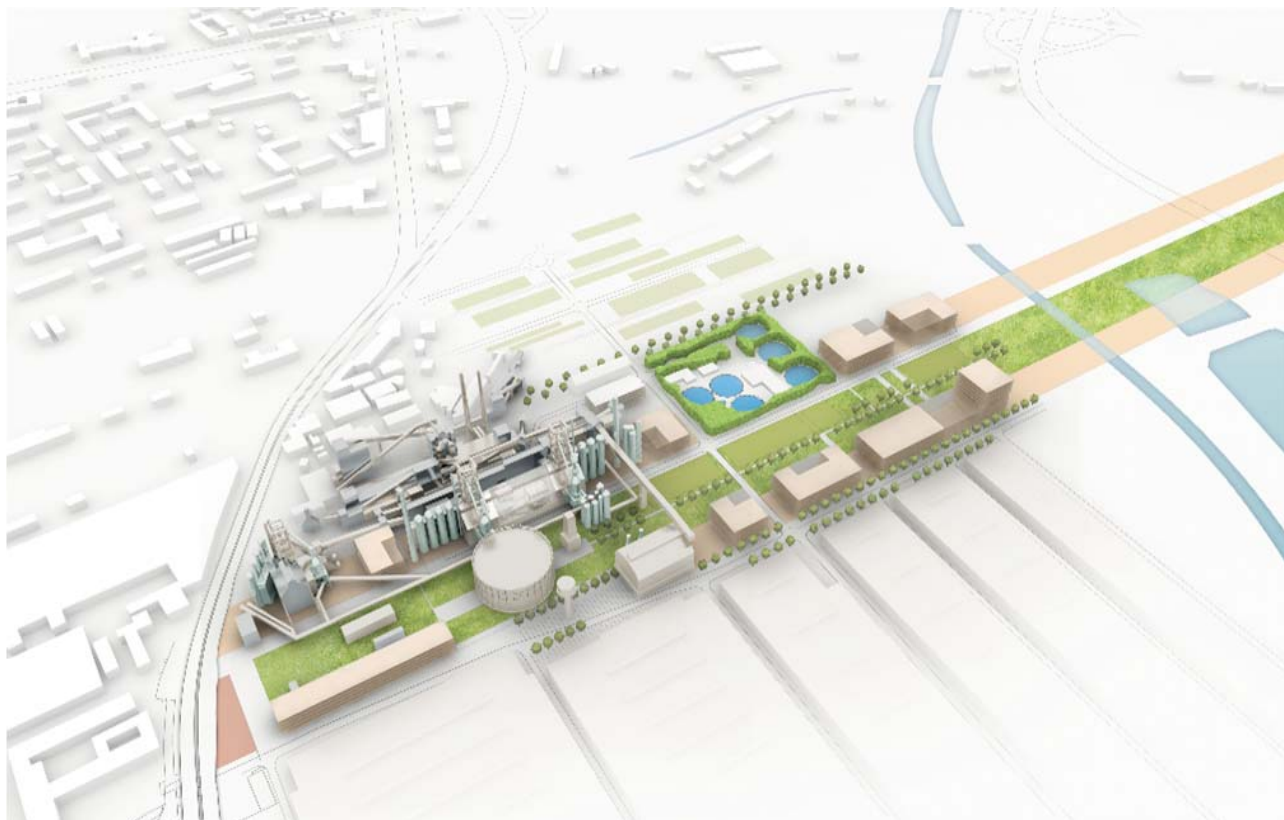
na plochy určené pro průmysl lehký, drobnou výrobu a sklady, tato změna byla realizována v roce 1993.

Společnost VÍTKOVICE byla v roce 1995 konfrontována s rozhodnutím Magistrátu města Ostravy z 10. dubna 1995 o vymezení ochranného památkového pásma, které významným způsobem omezilo možnost firmy provádět v Dolní oblasti údržbu či technickou modernizaci, přesto, že v tomto období se ještě jednalo o „živý“ provoz. Společnost se proti tomuto rozhodnutí sice odvolala k Ministerstvu kultury, to však rozhodlo na základě vyjádření Magistrátu města Ostravy a orgánů památkové péče o záměru vybudovat na daném území technický skanzen, o zamítnutí odvolání. Akciová společnost VÍTKOVICE upozornila státní orgány, že v žádném případě, již vzhledem k tehdejší složité ekonomické situaci firmy, se nebude jako majitel areálu podílet na financování ani provozování skanzenu. Zároveň však VÍTKOVICE přislíbily, že budou Statutárnímu městu Ostrava nápomocny při komplexním posouzení problematiky a přípravě konečného stanoviska o využití lokality. Útvar hlavního architekta města Ostravy zpracoval studii využití Dolní oblasti, ve které se poprvé objevily výrazy „metoda posledního dne“ či „kontrolovaná technická ruina“. S touto studií se společnost VÍTKOVICE neztožnila.

Období let 1997–98 bylo ve znamení společných konzultací VÍTKOVIC s Památkovým ústavem v Ostravě při řešení koncepce zachování průmyslového dědictví ostravské aglomerace. Vítkovické stanovisko odmítalo účast společnosti na založení a provozování skanzenu v prostoru dolu Hlubina a vysokých pecí. Představitelé firmy se společně s památkáři klonili k řešení realizovat podprogram obnovy průmyslových a technických památek v rámci Programu záchrany architektonického dědictví. Tento podprogram se však v důsledku nedostatku financí Ministerstvu kultury nepodařilo realizovat. V roce 1999 byl Památkovým ústavem v Ostravě zpracován materiál „Průmyslové

dědictví města Ostravy“ z hlediska zájmů památkové péče, ve kterém se uvádělo, že ochranné pásmo pro lokalitu jámy Hlubina a vysokých pecí Vítkovických železáren bylo navrženo pouze s cílem ochrany pohledových koridorů a korekce výškové hladiny nové zástavby. Z toho vyplývá, že se nemělo jednat o plošnou ochranu jednotlivých technologických zařízení. Souběžně probíhaly i neúspěšné pokusy o zařazení vybraných technických památek Ostravy na seznam Světového dědictví UNESCO. V roce 2004 Minis-

části výrob a majetku převedeny jako náhrada věřitelům. Toto samozřejmě ovlivnilo další jednání týkající se budoucnosti areálu vysokých pecí. Státní památkový ústav Ostrava se aktivně podílel na administrativním zajištění objektů a v rámci své kompetence navrhl Ministerstvu kultury vyhlásit Dolní oblast za kulturní památku. Její velký věcný rozsah, duplicita či triplicita ochrany památek a především nedořešená sanace ekologických škod vyvolali námitky ze strany VÍTKOVIC, a. s. Společnost ministerstvu potvrdila, že pro ni

Koncepce Parku pro veřejnost vypracovaná agiplanem

terstvo kultury schválilo plán prezentace kulturních památek do roku 2011, ve kterém se počítalo, že industriální soubor „Důl Hlubina, vysoké pece a koksovna Vítkovických železáren“ bude zařazen do seznamu UNESCO.

Na přelomu devadesátých let se společnost VÍTKOVICE, a. s. ocitla v nejkritičtějších bodech své téměř dvousetleté historie. Série negativních událostí vyvolaných změnou ekonomické soustavy, nutností modernizovat a zároveň obstát ve světové konkurenci i celou řadou nešťastných manažerských rozhodnutí ze strany vedení firmy, ale i státních orgánů, včetně zastavení hutní prvovýroby, přivedly firmu na pokraj krachu. V rámci vyrovnání se s věřiteli byly některé

není možné finančně takto rozsáhlý areál udržovat.

V roce 2000 vyhlásilo Ministerstvo kultury část technicko-urbanistického celku Vítkovice-Hlubina za kulturní památku a o dva roky později za národní kulturní památku (NKP). Součástí NKP byly jednak objekty ve vlastnictví s. p. DIAMO (důl Hlubina) a jednak ve vlastnictví VÍTKOVICE, a. s. (areál vysokých pecí, koksovna). V tomto období probíhaly přípravy na privatizaci VÍTKOVICE, a. s. Podle usnesení vlády č. 90/2002 byl připravován materiál pro převod majetku NKP ve vlastnictví VÍTKOVIC na společnost DIAMO, s. p. Tento převod měl být za úplatu a kromě území po ukončené výrobě surového železa se mělo jednat i o haldu v Ostravě-Hrabůvce. DIAMO, s. p.,

jehož zakladatelem bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu se profilovalo jako organizace s celostátní působností, zaměřená na likvidaci starých ekologických zátěží z doby před privatizací.

Tato privatizační strategie našla zastání nejen u Ministerstva průmyslu a obchodu, ale také u představitelů vedení VÍTKOVIC, neboť zájem společnosti o udržování areálu NKP z vlastních finančních zdrojů byl v období finanční krize společnosti minimální. Ani tehdejší situace panující na Ministerstvu kultury nedávala šanci, že by financování takto rozsáhlého komplexu NKP, jaký představovala Dolní oblast, převzalo samo. Před samotným završením jednání o převodu celého prostoru NKP na DIAMO se toto zadrhlo na dvou zásadních problémech, a to na znaleckém tržním ocenění majetku, který měl být na DIAMO, s.p. převeden a požadavku DIAMA na získání ročního provozního příspěvku od Ministerstva průmyslu a obchodu ve výši 20 milionů korun na správu tohoto území. V případě realizace převodu majetku NKP na jednoho vlastníka – DIAMO, s.p. by byla usnadněna privatizace společnosti VÍTKOVICE. Diskusi o převodu majetku na DIAMO ukončila změna privatizační strategie vlády.

V tomto období byly finanční prostředky na obnovu NKP zajišťovány v minimálním rozsahu z tzv. Havarijního programu Ministerstva kultury s podílovým financováním VÍTKOVIC.

Rok 2003 byl průlomovým rokem, jak co se týče privatizace VÍTKOVIC, tak budoucích osudů NKP v Dolní oblasti. Vláda svým usnesením č. 198/2003 rozhodla o dokončení privatizace společnosti jako celku včetně areálu NKP. V říjnu 2003 pak byla akciová společnost VÍTKOVICE privatizována společností LAHVÁRNA OSTRAVA. Tehdy na scénu budoucího dění kolem Dolní oblasti Vítkovic poprvé vystoupil nový většinový vlastník VÍTKOVIC Ing. Jan Světlík. Ten se již ve svém privatizačním projektu důkladně věnoval i otázce správy a využití NKP s použitím všech dostupných analýz a materiálů k této problematice. V řešení problematiky Dolní oblasti navrhoval tzv. pozitivní řešení, tedy vybudováním průmyslové zóny pro investory a zavedením nových výrobních změn Dolní oblast na technologický park. O budoucnosti NKP bylo prostudováno několik variant včetně materiálu zpracovaného společností NEI-ECORYS pro CzechInvest Praha zastupující Ministerstvo financí pod

názvem „Demonstrační projekt regenerace území“. Tento projekt poskytl řadu potřebných analýz, avšak vcelku se ukázal být nerealistickým a nákladným. Současně nové vedení společnosti obnovilo dialog s památkáři, který byl v předcházejících dvou až třech letech utlumen.

Do diskuse o budoucnosti památky, která se na veřejnosti vedla minimálně od roku 1998, se nyní vložil její nový soukromý vlastník. Do roku 2003 se vyprofilovaly dva základní názory – úplná likvidace vlastního zařízení, k níž by v případě, že by nebyla řešena její dlouhodobá údržba, určitě došlo. Druhou variantu pak představovalo zachování areálu bývalé vysokopeční výroby v Dolní oblasti metodou tzv. posledního dne, tak je tomu v Ostravě např. na Dolu Michal. Firma LAHVÁRNA OSTRAVA, která zprivatizovala společnost VÍTKOVICE, se již ve svém projektu zabývala řešením problematiky NKP i Dolní oblasti jako celku. Diskuse tak v podstatě započala znovu. Řada odborných diskusí týkající se proměny NKP postupně získala nejen zastupitele města Ostravy a Moravskoslezského kraje, ale i představitele Ministerstva kultury, Národního památkového ústavu a Ministerstva pro místní rozvoj.

Ve VÍTKOVICÍCH byla ustavena pracovní skupina s cílem posoudit různé možnosti nakládání s památkovými objekty a ve spolupráci se Státním památkovým ústavem Ostrava navrhnout řešení. V březnu 2004 se uskutečnilo jednání vedení VÍTKOVIC s tehdejším ministrem kultury Pavlem Dostálem, na jehož základě byla přijata dohoda o přípravě návrhu na redukci rozsahu NKP a zamítnutí původního scénáře zachování areálu NKP v podobě řízené ruiny. NKP tak byla zredukována pouze na objekty a na pozemky, na kterých byly objekty NKP umístěny. Z celkové původní výměry NKP 32 ha zůstalo cca 10 ha, na kterých se nalézají všechny objekty NKP. Tato redukce byla schválena v roce 2005 nařízením vlády č. 422/2005.

VÍTKOVICE v roce 2005 zajistily u společností agiplan GmbH, agiplan Integrale Bauplanung GmbH a agiplan s.r.o. ve spolupráci s kolektivem prof. Ing. arch. Heleny Zemánkové, CSc. zpracování projektu „Cílová podoba národní kulturní památky v Dolní oblasti VÍTKOVICE, a.s.“, který se stal podkladovým materiálem k diskusi o udržitelném rozsahu NKP. Inspiraci zpracovatelé hledali v Německu, kde již byly s řešením problematiky technických památek

určité zkušenosti. Projekt studoval varianty zachování NKP v rozsahu jedna až tři vysoké pece. Jeho součástí byla i „Urbanistická studie využití a zpřístupnění areálu NKP ve vlastnictví VÍTKOVICE, a.s.“ vypracovaná manželi Helenou a Václavem Zemánkovými ze Studia Z Brno s technickou spoluprací Ing. arch. Zuzany Jackové a Bc. Oldřicha Navrátila. Z jimi provedené analýzy hutnických památek v Evropě i jinde ve světě byl vyvozen závěr, že neexistuje univerzální řešení zachování tohoto typu památek, ale je vždy voleno řešení

s cílem nalézt vhodné řešení pro Dolní oblast. Analyzovány byly především věcné, právní, ekonomické a ekologické aspekty těchto strategií, včetně přiřazení potřebných nákladů a posouzení ekonomických možností z hlediska financování a dlouhodobé udržitelnosti. Z těchto hledisek bylo posuzováno celkem šest alternativních vizí přeměny vítkovické NKP.

První koncepci zpracovalo brněnské Studio Z pod názvem „VIPO – Vítkovický industriální park Ostrava“. Komplexně se zde řešilo území o rozloze 26,94 ha

Ředitelka NPÚ Praha N. Goryczková předává s ministrem kultury V. Jehličkou známku Evropské dědictví do rukou generálního ředitele J. Světlíka

individuální. Nicméně důležitý zůstal přenos zkušeností z již realizovaných projektů a především možnost vyvarovat se některých chyb. Tento projekt se stal podkladem k zahájení jednání se Státním památkovým ústavem Ostrava, Národním památkovým ústavem Praha, městem Ostrava a Moravskoslezským krajem. Součástí projektové studie bylo i hodnocení přístupů k řešení technických památek z hlediska jejich památkové hodnoty, nezbytných nákladů a cílové vize v jiných, podobných lokalitách.

Vedení společnosti VÍTKOVICE a její pracovní skupina posoudilo prakticky všechny evropské strategie

(tedy i mimo NKP), kterému studie přisoudila charakter rozvojové a podnikatelské vize prostoru NKP se zachováním všech tří vysokých pecí. Druhá až čtvrtá koncepce byla dílem agiplan GmbH s názvy „Park pro veřejnost“, „Park budoucnosti“ a koncepce odstranění zařízení vysokých pecí 4 a 6 za účelem získání rozsáhlého volného prostoru pro další urbanistické využití. Pátá koncepce vznikla přímo ve společnosti VÍTKOVICE a řešila území NKP o rozloze 4 ha, a to jako realizaci prohlídkové trasy seznamující návštěvníky s technologickým tokem „uhlí-koks-železo“. Poslední variantou byla studie Státního památkového

ústavu Ostrava z roku 2001, ve které byla uplatněna metoda „posledního dne“ a zahrnovala celý areál se všemi třemi vysokými pecemi, z nichž vysoké pece 4 a 6 byly vedeny jako nepřístupné objekty.

Po provedení analýzy všech projektů předložily VÍTKOVICE 15. srpna 2005 žádost o grant z finančního mechanismu EHP/Norsko, s celkovými oprávněnými náklady 2 068 508 EUR, a to v rámci I. výzvy vyhlášené Ministerstvem kultury ČR. Název projektu zněl „Komplexní obnova a restaurování Národní kulturní památky Dolní oblast Vítkovice“. Aktivita byla zaměřena na opravu a obnovu objektů a technologií demonstrujících technologický tok „uhlí-koks-železo“ tak, aby mohla být zpřístupněna prohlídková trasa pro veřejnost. Žádost byla zamítnuta.

V roce 2006 nechaly VÍTKOVICE zpracovat projekční organizací OSA projekt s. r. o. ve spolupráci se Studiem Z Brno – prof. Zemánkovou studii „Analýza limitů rozvoje Dolní oblasti Vítkovice“. V této studii se autoři zabývali i možným umístěním univerzitního kampusu, resp. Vědeckovýzkumného centra v lokalitě NKP. V rámci tzv. II. výzvy zpracovala společnost VÍTKOVICE žádost o financování projektu „Obnova budovy VI. ústředny jako vstupní budovy do areálu NKP“, kterou předala Ministerstvu financí. Dále byla zpracována žádost pro mezirezortní komisi Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva financí a Ministerstva životního prostředí na financování projektu „Příprava území po ukončené hutní prvovýrobě společnosti VÍTKOVICE, a.s. na zřízení Vítkovického industriálního parku Ostrava“. Projekt byl komisí schválen a doporučen k realizaci.

V rámci II. výzvy nechaly v roce 2007 VÍTKOVICE zpracovat podklady pro stavební povolení pro projekt obnovy VI. ústředny, úspěšně rozběhnutý proces byl zastaven sdělením Ministerstva kultury o zamítnutí žádosti o financování projektu z Norských fondů. Pro přípravu území k realizaci daného projektu zajistily VÍTKOVICE zpracování podkladů pro zadávací dokumentaci (včetně dokumentace pro demolici 69 objektů v areálu NKP bez památkové ochrany) a veřejnou soutěž na realizaci projektu „Příprava území po ukončené hutní prvovýrobě“ a tyto materiály předaly Ministerstvu financí. Soutěž byla vyhlášena a projekt realizován. Byly zahájeny práce na projektu sanace v areálu bývalé „Koksochemie a NKP v tzv. Dolní oblasti ve společnosti VÍTKOVICE, a.s.“, přičemž práce na dokumen-

taci byly ukončeny v průběhu roku 2007. Projekt však nebyl (kromě předchozí likvidace zařízení chemické části koksovny) realizován, neboť řešení starých ekologických škod vzniklých před privatizací VÍTKOVIC zahrnuje Ministerstvo financí do tzv. velké ekologické zakázky, jejíž tendr byl v roce 2011 zrušen.

V rámci Integrovaného operačního programu (IOP) Ministerstva kultury byla zpracována studie proveditelnosti na financování projektu „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“. Studie proveditelnosti včetně žádosti o financování tohoto projektu byla předána na Ministerstvo kultury. Jednou z podmínek umožňující čerpání z IOP, byla nutnost vytvořit neziskovou organizaci s vhodnou právní formou vyhovující tomuto programu. Proto v prosinci roku 2007 došlo k založení zájmového sdružení právnických osob Dolní oblast VÍTKOVICE (Sdružení DOV), jejímž cílem je oživení průmyslových památek a areálu ve vlastnictví strojírenské skupiny VÍTKOVICE MACHINERY GROUP. Členy sdružení jsou VÍTKOVICE, a.s., VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s., VÍTKOVICE HOLDING, a.s. a Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava. Partneři jsou Statutární město Ostrava a Moravskoslezský kraj.

Vzhledem k zamítnutí žádosti o financování projektu z Norských fondů a pokračující nepřilíh konstruktivní diskusi ze strany regionálních subjektů památkové péče k Vítkovické koncepci obnovy NKP, se v roce 2008 VÍTKOVICE rozhodly požádat ministra kultury Václava Jehličku o zúžení rozsahu NKP na objekty a technologická zařízení, která demonstrují technologický výrobní proces „uhlí-koks-železo“ a zajistí životaschopnost této NKP. Ministr se rozhodl osobně si areál NKP prohlédnout a seznámit se s detaily projektu NOVÉ VÍTKOVICE, který určoval přesnou a jasnou koncepci obnovy nejen objektů NKP. Právě z rukou ministra kultury Václava Jehličky obdržely VÍTKOVICE, a.s. ocenění – známku Evropské dědictví – European Heritage Label. Právě rok 2008 lze považovat za přelomový, co se rychlosti a spádu událostí týkajících se Dolní oblasti týče. Rada Moravskoslezského kraje souhlasila se zařazením projektu „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ na indikativní seznam projektů Ministerstva kultury, o jejichž realizaci se uvažuje v rámci IOP. Došlo také k uzavření partnerských smluv se Statutárním městem Ostrava a Moravskoslezským krajem.

Rovněž se podařilo nalézt společnou řeč s orgány památkové péče. V roce 2009 bylo po projednání návrhu VÍTKOVIC s vedením Národního památkového ústavu Ing. arch. Naděždou Goryczkovou a Ing. arch. Evou Dvořákovou připraveno „Memorandum o společném postupu při obnově a novém využití unikátní technické památky“, které oba subjekty, tedy VÍTKOVICE, a.s. a NPÚ dne 17. července 2009 v Ostravě podepsaly. Bylo dohodnuto, že by se některé objekty měly proměnit pro nové funkce, další by měly být zakomponovány do pléneru a co nejcitlivěji opraveny a u některých bude možné společně rozhodnout o jejich účelu či odstrojení, protože nejsou podstatou NKP.

Další důležitou událostí toho roku bylo získání významného českého architekta Josefa Pleskota pro zpracování celkové koncepce a urbanistického řešení projektu NOVÉ VÍTKOVICE, jehož nedílnou součástí byly již připravované projekty obnovy NKP. První

etapou bylo vypracování „Architektonické studie na rekonverzi plynovému pro účely kongresového, konferenčního a společensko-kulturního centra“. Dne 13. října 2009 bylo podepsáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 500 milionů korun na projekt „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“. Tento projekt zahrnuje reaktivaci vysoké pece č. 1, rekonstrukci VI. energetické ústředny a rekonverzi plynovému na multifunkční aulu.

Aby se veřejnost mohla lépe seznámit s budoucí podobou Dolní oblasti Vítkovice, uspořádalo Sdružení DOV výstavu o podobě NKP, kterou chystali věhlasní architekti pro vysoké pece, plynovoj a další objekty NKP. Expozici umístěnou v knihovně Rothschildova zámku v Ostravě-Vítkovicích si přišlo prohlédnout na pět tisíc osob. Dalším důležitým počinem zlepšujícím komunikaci s veřejností bylo zřízení webových stránek projektu (www.dolnioblastvitkovice.cz).

4.2 Iničiátoři projektu

Projekt byl iničiován týmem vítkovických odborníků sestaveným generálním ředitelem a předsedou představenstva VÍTKOVICE, a.s. Ing. Janem Světlíkem. Pro realizaci projektu byla také klíčová spolupráce

s Národním památkovým ústavem, Moravskoslezským krajem a Statutárním městem Ostrava, které vyvrcholilo vytvořením zájmového sdružení právnických osob Dolní oblast VÍTKOVICE.

4.3 Získávání partnerské podpory

Projekt „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ byl podporován nejen společností VÍTKOVICE, a.s. a subjekty seskupenými v rámci Sdružení DOV, ale získal si i potřebnou míru podpory veřejných institucí jako Národní památkový ústav Praha, Ministerstvo kultury, Ministerstvo školství. K tomu, že se projekt nakonec realizoval, napomohl významným způsobem ministr kultury Václav Jehlička i jeho nástupce Václav Riedlbauch či hejtman Moravskoslezského kraje Jaroslav Palas, primátor města Ostravy Petr Kajnar, tehdejší rektor Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava prof. Tomáš Čermák a celá řada dalších

institucí a osobností, jímž patří za jejich aktivitu dík.

V roce 2008 uzavřelo zájmové sdružení právnických osob Dolní oblast VÍTKOVICE smlouvu o partnerství se Statutárním městem Ostravou, která upravovala postavení nositele dotace a partnera projektu, jejich úlohy a odpovědnost.

V roce 2009 uzavřelo zájmové sdružení právnických osob Dolní oblast VÍTKOVICE smlouvu o partnerství s Moravskoslezským krajem, která upravovala práva a povinnosti obou smluvních stran při realizaci projektu.

Tisková konference k uzavření partnerství se Statutárním městem Ostravou

POPIS VÝCHOZÍHO STAVU PŘED ZAHÁJENÍM REALIZACE IOP

5.1 Popis a dokumentace technického stavu objektů před zahájením realizace IOP

5.1.1 VI. energetická ústředna

Pro objekt VI. energetické ústředny je zachována kompletní stavební dokumentace. Její originál je uložen ve firemním Archivu VÍTKOVICE, a. s.

Budova pochází ze 30. let 20. století. Stavební povolení bylo vydáno již 19. července 1930. S výstavbou energetické ústředny se zařízením, dodávajícím stlačený vzduch pro vysokou pec č. 1 se počítalo již počátkem uvedeného desetiletí. Hospodářská krize však realizaci stavby posunula a ústředna byla dokončena a uvedena do provozu teprve v roce 1938.

Projekci a výstavbu haly realizovalo Vítkovické horní a hutní těžířstvo (VHHT). Stavební plány vznikly ve stavebním úřadě (Baubüro) železáren. Veškerý použitý materiál pocházel z jednotlivých závodů Vítkovických železáren. Budova má obdélníkový půdorys, délka činí 61 m, šířka 41 m a výška 30,6 m. Plocha střechy je 3 792 m². Základy byly vyhloubeny v hloubce 4,7 m. Konstrukce haly je ocelová, vyzděna červenými cihlami. Štítová stěna byla rozdělena do tří částí, střecha se skládá z dřevěných krovů, připevněných na železných vaznicích, byla pokryta dřevěnými prkny, lepenkou a syenitovými červenými taškami. Boční okna a světlíky byly vyplněny drátěným sklem, šířka střešního hřebene činila 8,5 m, délka 56 m. Základy objektu byly položeny na jedné železobetonové desce, základy pro stroje (dmyhadla) byly železobetonové. Stropy nad sklepem byly upevněny na železných nosičích.

Podlaha ústředny i podlaha ve sklepních prostorech byly pokryty červenobílými dlaždicemi uloženými na betonovém podkladu. U dmyhadla z roku 1938 byly 2 chladiče válcovitého tvaru pro plyn. V ještě nedostavěné budově byla v roce 1936 zpro-

vozněna teplárna, která vytápěla východní část provozů strojírný (frézárnu, ozubárnu, nástrojárnu a kanceláře).

VI. energetická ústředna prošla několika dílčími přestavbami. Její vzhled v roce 2002 byl popsán

VI. energetická ústředna před rekonstrukcí

v Souhrnné zprávě k „Dokumentaci technického zabezpečení a zachování kulturní památky v Dolní oblasti“. Z této se dozvídáme, že došlo ke změně krytiny, kdy staré syenitové tašky byly nahrazeny asfaltovou lepenkou. V hale se stále nacházela dvě pístová dmyhadla z roku 1938 a 1948 a elektrické turbodmyhadlo z roku 1961. Bylo konstatováno, že střešní plášť je místy narušen viditelnými dírami, okapy částečně scházely, stávající pak byly v takovém stavu, že neplnily svou funkci, z toho důvodu docházelo k navlhání obvodového zdiva. Dřevěné okenní rámy byly díky dlouhodobému navlhání obvodového zdiva shnilé, okenní tabule ve světlíku převážně rozbité.

V souvislosti s novou funkční náplní, přeměnou na „Svět techniky“, této nemovité kulturní památky,

bylo třeba v průběhu rekonstrukce pozměnit interiér a odstranit nefunkční prvky bez historické a technické

hodnoty. Zároveň bylo nutné vybudovat zázemí pro návštěvníky – toalety, místo pro občerstvení.

5.1.2 Vysoká pec č. 1

Technologická část samotné vysoké pece (vlastní tělo pece) byla od doby zastavení produkce v roce 1998 nefunkční. Projektová dokumentace týkající se generálních oprav pece je uložena v tzv. technické spisovně vysokých pecí spravované společností VÍTKOVICE REALITY DEVELOPMENTS s.r.o. Komponenty vysoké pece byly vyrobeny ve Vítkovických železárnách.

Hutní agregát je situovaný do obvodové ocelové konstrukce o výšce cca 65 m. Vlastní tělo pece není chráněno proti atmosférické korozi, bylo tudíž zkorodováno zejména v úrovni odlévací plošiny. Další část

pece tvoří obvodová ocelová konstrukce s ochozy a plošinami, které sloužily k údržbě a kontrole výrobního procesu. Tato část byla s opatrností částečně přístupná za přítomnosti odborného personálu. Součástí vysoké pece je i tzv. velín umístěný v sousední budově. Tato budova byla neudržována od roku 1998, čemuž odpovídal její technický stav, avšak uvnitř zůstal převážně zachován systém řízení technologie výroby železa. Na samotné vysoké peci č. 1 byly od roku 1998 prováděny jen minimální údržbové zásahy.

5.1.3 Plynojem

Objekt plynojemu pro vysokopecní plyn vznikl v roce 1924 na parcele č. 1051/1. Celkový objem včetně vodního sloupce činil 104 000 m³. V původním projektu se uvažovalo i o možnosti zvětšení užitého objemu plynu z 50 000 m³ na 100 000 m³ pomocí teleskopického vyzdvižení zvonu, tato část projektu však nakonec nebyla realizována.

Plynojem byl navržen projektanty zaměstnanými ve stavebním úřadu Vítkovických železáren. Náklady na jeho výstavbu dosáhly 11 milionů korun. Stavba měla být amortizována během 2,5 let. Plynojem sloužil svému účelu po 74 let.

Výška plynojemu po zvonu je 32 m, průměr vodní nádoby 71,7 m, výška vodní nádoby 13,5 m, průměr zvonu 70 m, výška zvonu 18,55 m, průměr vstupních a výstupních potrubí 2,5 m. Dno vážilo 273,3 tuny, plášť 655,7 tuny, konstrukce, vodící kladky a ochozy 88 tun, zvon 572,3 tuny, protizávaží 184,6 tun. Při stavbě bylo použito 554 000 nýtů a 37 000 šroubů.

Na základy bylo použito 6 500 m betonu a 120 tun železných výztuží.

Základ plynojemu tvořilo obvodové mezikruží o hloubce 3,25 m a šířce 1,20 m, základová deska měla tloušťku 50 cm. Na základovou desku byla položena 25 mm vrstva asfaltu.

Dno nádoby bylo tvořeno ocelovým plechem o síle 20 mm a plochou 4 000 m². Ocelový plášť

nádoby plynojemu byl silný 15–30 mm. V plynové nádobě se pohyboval zvon o průměru 70 m a výšce stěny 13,2 m. Vrchlík byl vysoký 5,35 m, takže celková výška zvonu činila 18,55 m. Hmotnost původního nýtovaného zvonu byla 532 tun. Zvon se ve vodní hladině pohyboval pomocí systému vodících kladek a vodítek na 32 sloupech, vyvážených závažím tak, aby se zvedal tlakem plynu proudícím do plynojemu při jeho plnění. Nýtovaná nádoba plynojemu zůstala až do dnešních dnů původní z roku 1924. Zvon byl vyměněn při generální opravě v letech 1982–83 za nový, svařovaný.

Od uvedení plynojemu do chodu do roku 1945 nebyly na plynojem zaznamenány žádné vážnější poruchy. Vzhledem k blízké důlní činnosti došlo vlivem poddolování k částečnému vychýlení plynojemu, poklesy vodorovné osy byly zaznamenány u sloupů č. 9, 13 a 17 od 100 do 157 mm. Během leteckého náletu 20. února 1945 pronikla do plynojemu 120 kg letecká puma, aniž by vybuchla. Bomba prorazila vrchlík zvonu mezi sloupy č. 22 a 23 a zůstala ležet na dně nádoby až do roku 1970, kdy byla pyrotechniky zneškodněna a vytažena.

Měření výškových odchylek sloupů od vodorovné osy bylo v roce 1948 zjištěno vychýlení základu plynojemu a v důsledku deformace vodícího zařízení naklonění zvonu o 2 100 mm z vodorovné polohy.

Přestože byl plynojem od konce války v havarijním stavu, byl takto provozován až do roku 1969, kdy došlo vlivem poddolování k havárii. Tehdy se mezi sloupy 5 až 9 zborstil plášť zvonu, plyn začal unikat a zvon se vychýlil. Během následné rekonstrukce byla nádoba plynojemu ustavena do vodorovné polohy. Avšak již v roce 1973 se plynojem v základech znovu vychýlil. Plechy spodní části zvonu byly zrezivělé, takže plyn unikal a zamořoval okolí. Proto klesla maximální naplněnost plynojemu na 60 %.

Ke generální opravě bylo přistoupeno 12. května 1982, kdy byl plynojem odstaven, odvětrán a byla z něj vypuštěna voda. Hutní montáže, které zajišťovaly tuto opravu nastoupily 17. června 1982. Do nádoby

byl vypálen otvor $3,8 \times 4$ m. Ze dna bylo vyvezeno 2 400 tun nánosů. Byl vyměněn zvon, svářečské práce na novém zvonu byly ukončeny 8. srpna 1983. Plynojem pak svému účelu sloužil po dalších 15 let.

Po uzavření vítkovických vysokých pecí v roce 1998, ukončil svůj provoz i plynojem, který byl vypuštěn a zvon zaklesnul do nádoby. Technický stav plynojemu byl ohodnocen jako špatný. Došlo k vnější korozi patek opěrných sloupů i ke korozi vnitřního zvonu. Aby mohl být plynojem přestavěn do podoby multifunkční auly, bylo třeba zvon opět zvednout a vnitřní prostor upravit tak, aby bylo možné začít s vestavbou auly.

5.2 Způsob a míra dosavadního využití

V období před zahájením IOP nebyly objekty zahrnuté v projektu využívány a byla na nich prováděna pouze nezbytná údržba a ostraha.

Interiér plynojemu

Interiér VI. energetickej ústredny

Pohled na vysokou pec č. 1

5.3 Způsob provozování a péče před zahájením IOP

5.3.1 VI. energetická ústředna

Objekt byl využíván pouze při některých ojedinělých společenských a firemních akcích a kontrolách pracovníků památkové péče. Jinak byl uzavřen a jen

v omezeném rozsahu a nepravidelně byl pro veřejnost přístupný v doprovodu průvodce.

5.3.2 Vysoká pec č. 1

Objekt vysoké pece č. 1 a tzv. velínu byl součástí omezené prohlídkové trasy Důl Hlubina-vysoké pece-koksovna, která byla provozována od roku 2002. Čás-

tečně přístupná byla pouze odlévací plošina samotné vysoké pece, jedna místnost velínu, a to jen v doprovodu průvodce.

5.3.3 Plynojem

Před zahájením IOP nebyl tento objekt nijak využíván a zevnitř byl zcela nepřístupný pro veřejnost.

5.4 Vlastnické vztahy

5.4.1 VI. energetická ústředna

Objekt byl součástí výrobní technologie hutní prvovýroby Vítkovických železáren. Vlastnické poměry se proto odvíjely od změn majitelů firmy. V době svého vzniku patřil objekt v rámci VHHT majiteli těžářstva, tedy Alliance Assurance Company Ltd. Za války byly železářny formálně přičleněny ke koncernu Hermann-Göring-Werke. Po II. světové válce se Vítkovické žele-

zářny staly národním podnikem, ve výlučném vlastnictví státu zůstaly až do roku 1992, kdy byla ustavena akciová společnost VÍTKOVICE s většinovou účastí státu. Od roku 2003 je objekt v majetku společnosti VÍTKOVICE, a.s. Nájemní smlouvou je v současnosti objekt VI. energetické ústředny spravován Sdružením DOV.

5.4.2 Vysoká pec č. 1

Vývoj vlastnických poměrů této nemovité kulturní památky je obdobný jako u VI. energetické ústředny. Pokud bereme v potaz již původní stavbu z roku 1911,

sluší se dodat, že tehdejšími majiteli VHHT byly rodiny Rothschildů a Gutmannů. Od roku 2010 je vysoká pec č. 1 v majetku Sdružení DOV.

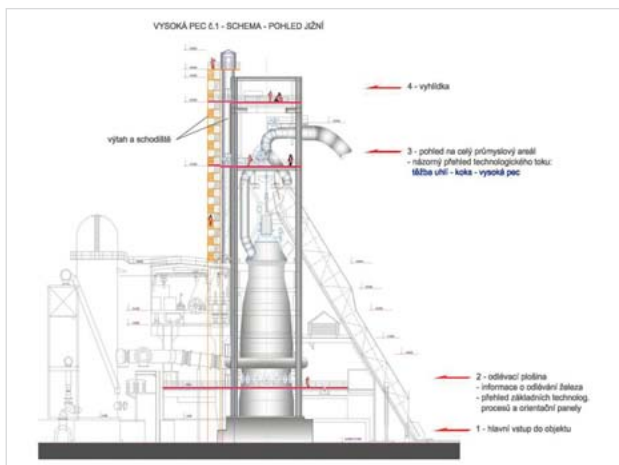
5.4.3 Plynojem

Zde je historie majitelů totožná s 5.4.2. Nájemní smlouvou je v současnosti objekt plynojemu spravován Sdružením DOV.

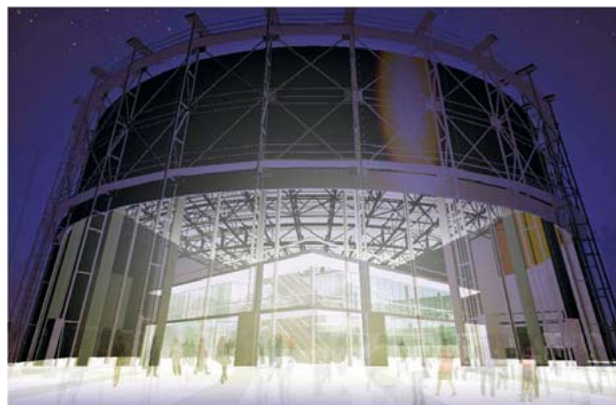
CHARAKTERISTIKA PROJEKTU A JEHO CÍLE

Hlavním cílem projektu IOP „Zpřístupnění a nové využití Národní kulturní památky Vítkovice“ je reakti-

V projektu řešeném v rámci IOP jsou začleněny tyto objekty:

Popis naučné trasy po vysoké peci č. 1

Návrh rekonverze plynojemů

vace jejich hlavních částí, jejich zpřístupnění veřejnosti a následné využití NKP pro vzdělávací (edukační) a kulturně-společenské aktivity.

Aktivity projektu jsou zaměřeny na to, aby se NKP po realizaci projektu stala integrální součástí regionální infrastruktury vzdělávacích aktivit a kulturně společenského života.

- VI. energetická ústředna
- Vysoká pec č. 1
- Plynojem

V objektu VI. energetické ústředny je projektováno zřízení trvalé expozice „Světla techniky“, spojující industriální muzeum s interaktivním „science centrem“ s možností her. Projekt víceúčelové expozice zahrnuje muzeální expozici technologií výroby surového železa ve vysokých pecích (původní dmychadla atd.)

Návrh rekonverze VI. energetické ústředny

a dále expozici na téma firem zastupujících v regionu důležitá průmyslová odvětví. Součástí je také malé „science centre“ s interaktivními modely a exponáty přístupné široké veřejnosti a výukové prostory, včetně virtuálního ztvárnění materiálového toku: těžba uhlí – výroba koksu – výroba železa.

Rekonstrukce Vysoké pece č. 1 předpokládá zachování značné míry původních technologických částí vysoké pece a má proto za úkol připravit tuto

součást NKP pro demonstrační, studijní a prezentační účely.

Uvnitř bývalého Plynojemu je projektováno vybudování multifunkčního výukového centra – auly, přičemž celkový vnější zjev bude zachován.

Všechny tři objekty budou po reaktivaci využívány pro výše uvedené účely nejen v období udržitelnosti projektu a jejich provozovatelem bude Sdružení DOV.

6.1 Hlavní cíle projektu

Reaktivace projektem specifikovaných částí NKP a to:

- Vytvoření „Světa techniky“, malého „science centra“ v objektu VI. energetické ústředny
- Rekonstrukce vysoké pece č. 1 pro demonstrační, studijní a prezentační účely
- Vybudování „multifunkční auly“ pro edukační a konferenční účely v prostoru bývalého plynojemu
- Rozvoj (nejenom) regionálních kulturně-vzdělávacích aktivit
- Prezentace technické vyspělosti, průmyslové minulosti, současnosti a budoucnosti regionu
- Zatraktivnění technických a přírodních věd pro mládež

- Naplnění a udržení projektového záměru v době udržitelnosti projektu

Dojde k reaktivaci klíčových budov NKP s ojedinělým vzdělávacím a technickým potenciálem a k vybudování zázemí potřebného pro zpřístupnění NKP pro veřejnost. Změna ve využití památkově chráněných objektů z původní výrobní funkce na novou, primárně edukační funkci, povede k zapojení reaktivovaných částí do městské a krajské vzdělávací struktury a kulturně-společenského dění. Realizací tohoto projektu budou vytvořeny podmínky k zpřístupnění části areálu NKP v Dolní oblasti Vítkovice veřejnosti a tedy k nalezení dlouhodobě hledané nové identity místa.

6.2 Popis plánovaného obsahu projektu

Snaha a úsilí využít skrytý potenciál NKP pro zlepšení možností vzdělávání technických a přírodních oborů v prostředí technické kulturní památky a rozvoj kulturně-společenského dění se stala primárním cílem tohoto projektu. Významným faktorem, ovlivňujícím kvalitu života obyvatel kraje a také rozhodování investorů, špičkových odborníků, návštěvníků

i potenciálních studentů regionálních vysokých škol je vybavenost kraje infrastrukturou pro zábavní, volnočasové, rekreační a naučně-vzdělávací aktivity. Aby se kraj stal v tomto směru skutečně atraktivním místem k životu, studiu i podnikání, bude stávající infrastruktura významně doplněna a modernizována.

6.2.1 Svět techniky

Expozice Světa techniky spojuje koncept průmyslového muzea s konceptem interaktivního „science centra“, ve kterém má návštěvník možnost si hrát. Expozice je pojata jako víceúčelová a zahrnuje muzeální expozici industriálních technologií jako je výroba surového železa ve vysokých pecích za využití původních

strojů a předmětů instalovaných v minulosti v objektu VI. energetické ústředny (dmyhadla ad.). Součástí expozice jsou však i odkazy na další průmyslová odvětví více či méně spjatá s průmyslovou tradicí regionu. Další součástí expozice tvoří interaktivní modely a exponáty vybízející návštěvníky k aktivní činnosti.

Interiér Světa techniky je vybaven nejmodernější technikou

Tato část vědomě přistupuje k expozici podle principů tzv. „science center“. V objektu jsou také vybudované učebny vybavené speciálními edukačními pro-

středky, které slouží k výuce technických předmětů pro základní, střední i vysoké školy.

6.2.2 Vysoká pec č. 1 – virtuální ztvárnění technologie výroby železa, koksu a těžby uhlí

Virtuální ztvárnění technologie výroby železa, koksu a těžby uhlí je provedeno formou naučné stezky – prohlídkové trasy. Zpřístupněny pro návštěvníky jsou také prostory velínu vysoké pece č. 1 s vizualizací technologické cesty výroby koksu – železa,

jímání plynu a výroby energie. Trasa zahrnuje originálně zpřístupněné části vysoké pece č. 1 s výkladem technologických procesů na každé výškové úrovni pece, včetně možnosti nahlédnout do nitra pece.

6.2.3 Multifunkční aula

V objektu bývalého plynojemu vznikla podle projektu multifunkční aula, jejíž funkce se vztahuje k vzdělávacím aktivitám a kulturně-společenskému životu regionu. Aula bude prioritně využívána školami k moderní výuce technických a přírodovědných předmětů přímo v průmyslovém prostředí. V časech mezi výukou je otevřena pro pořádání vzdělávacích aktivit v různých jiných oblastech nebo např. bude hos-

tit umělce všech hudebních žánrů, umožní pořádání festivalů nebo jejich částí ve svých prostorech a výjimečně i konání kongresů a konferencí. V přízemí multifunkční auly se nalézá i prostor galerie a tzv. design shopu, které se zaměřují na výuku výtvarného umění. Cílem aktivit zde rozvíjených, je nabídka využití volného času pro obyvatele širšího regionu Ostravska.

Naučná trasa po vysoké peci č. 1

Sál s kapacitou 1500 osob v Multifunkční aule Gong

6.3 Specifikace dílčích a vedlejších cílů projektu

Realizace hlavních cílů projektu IOP a záchrana technického a kulturního dědictví umožňuje dosáhnout dalších dílčích a vedlejších cílů projektu:

- Zpřístupnění industriální Národní kulturní památky odborné i laické veřejnosti
- Vznik stálé expozice „Svět techniky“ strojího a hutnického zaměření s nadregionální působností
- Zřízení expozice technických zařízení charakteru technického dědictví VÍTKOVICE v depozitáři a na volných plochách NKP
- Pořádání výukových, kulturních a společenských akcí v Multifunkční aule

Díky výše uvedeným přínosům lze v delším časovém horizontu očekávat, že se příznivě projeví v následujících oblastech jako je zvýšení kreditu Ostravy, neboť areál NKP je považován ve strategii města Ostravy za jeho silnou stránku. V roce 2008 dostala tato NKP známku European Heritage Label. V kombinaci se statutem NKP jako součásti Evropského kulturního dědictví se jedná o unikátní záležitost v celoevropském kontextu, což povede ke zvýšení kreditu regionu.

Demografický problém se stárnutím populace trápí celou Evropu. V České republice je tento postmo-

derní fenomén umocněn i poklesem zájmu o studium technických a přírodních věd a oborů, jež jsou pro tento region a jeho ekonomiku klíčové. Jedním z cílů projektu je zvýšit moderní cestou atraktivnost těchto oborů pro mládež.

Projekt má také nezanedbatelný přínos pro životní prostředí. NKP sice není zatížena žádným znečištěním, které by mělo negativní vliv na životní prostředí, ale v případě, že by objekty nebyly rekonstruovány, blokovaly by další využití, rozvoj a renomé cenného dotčeného území. Provoz NKP po funkční obměně, sloužící jako zařízení občanského vybavení, nebude mít negativní dopad na životní prostředí, ani nevyvolá nároky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu. Plocha NKP je po asanaci nesouvisejících objektů a stávajících technických zařízení proměňována na veřejný park, v němž zachovávané památkové objekty převezmou buď jen symbolickou funkci monumentů industriální éry, nebo jsou nově využity ke kulturní a společenské animaci území industriálního parku. V tomto ohledu se jedná v českém prostředí o ojedinělý přístup k řešení problematiky tzv. brownfields.

6.3.1 Význam a přínos projektu v evropském měřítku

Jedinečná geografická pozice Ostravy a v ní situované NKP na pomezí hranic tří evropských států – České republiky, Slovenska a Polska umožňuje, aby se reaktivovaná Dolní oblast Vítkovice stala místem, kam budou směřovat kroky návštěvníků různých kategorií z příhraničních oblastí. Neopominutelným přínosem pro odborníky i laiky zájmagící se o evropské industriální dědictví je právě zpřístupnění NKP a vytvoření naučné stezky. V Evropě existuje řada industriálních památek z období 18. – 20. století, které mapují průmyslovou revoluci a industrializaci našeho kontinentu, které jako nejvýznamnější součást procesu modernizace zcela přetvořily euroatlantickou společnost. Konfrontace jednotlivých památek tohoto historického vývoje napomáhá odborníkům lépe porozumět tomuto procesu, který se v různých obměnách odehrává i v současnosti v rozvíjejících se zemích. Také návštěvníci z řad neoborníků zde mohou nalézt

odpovědi na palčivé otázky současnosti jako např. zda byla deindustrializace Evropy v posledních 20 letech tím správným krokem, případně, jak vypadá či bude vypadat právě probíhající reindustrializace. Česká republika, která byla od druhé poloviny 19. století hospodářsky významným centrem průmyslové výroby, minimálně ve středoevropském kontextu, by měla i tímto způsobem upozorňovat své evropské sousedy na svůj ekonomický potenciál jak výrobní, tak lidský.

Ostravská NKP v Dolní oblasti Vítkovic je navíc i v evropském měřítku unikátní ukázkou tzv. vertikálně integrovaného průmyslového podniku soustřeďujícího tak říkajíc „pod jednou střechou“ nejenom samotnou výrobu surového železa a následných produktů jako oceli, různých slitin a posléze výrobků ze sféry strojírenství, ale i těžbu nerostných surovin a energetickou základnu výroby.

6.3.2 Význam a přínos v regionálním měřítku

Vznik „Světa techniky“, prohlídkové trasy na Vysoké peci č. 1 a Multifunkční auly je příležitostí a přínosem i pro město Ostravu samotné a také pro celý Moravskoslezský kraj. Realizací projektu dochází totiž k rozšíření pracovních příležitostí, zvýšení atraktivnosti města i celého regionu, což nepřímo pomáhá k rozšíření nabídky ubytovacích kapacit a ke zvýšení obrátu i zisku v oblastech primárně zaměřených na turistický ruch. Zároveň bude obohacen kulturní i společenský život ve městě i v regionu. Činnost všech tří objektů je také zaměřena na vytvoření pod-

mínek ke zvýšení edukačních možností a na zatraktivnění technicko-přírodovědných oborů. Moderní vybavení učeben i celé pojetí umožňuje učitelům všech stupňů výuku moderními, neotřelými a zároveň zábavnými prostředky, tím napomáhá zvýšení vzdělanostní úrovně v regionu. Pozice kraje v centru přirozeného evropského regionu, zahrnujícího kromě území kraje i sousední regiony České republiky, Polska a Slovenska, otevírá možnost, aby se tato infrastruktura a s ní související nabídka služeb stala lákadlem i pro obyvatele těchto sousedních regionů.

6.4 Definice přidané hodnoty projektu

Přidanou hodnotu vidíme jednoznačně ve vzdělávacím rozměru tohoto projektu, dále v rozšíření společensko-kulturního života obyvatel nejenom Ostravy, regionu, ale i širšího geografického rámce příhraničních regionů Polska a Slovenska. Zvýšení atraktivity, úrovně a podmínek studia, stejně jako rozvoj nabídky dalšího vzdělávání v technických profesích je prioritou krajských středních i vysokých škol, stejně jako přání zaměstnavatelů. Je žádoucí vytvářet optimální podmínky pro kvalitní, kreativní a inovativní výuku pro dostatečný počet studentů, který bude odpovídat současné i předpokládané budoucí poptávce zaměstnavatelů, zejména průmyslových podniků. Ty vyžadují absolventy dobře připravené po stránce odborných znalostí, praktických dovedností i měkkých

kompetencí. Schopnost škol seznámit žáky s nejnovějším technologickým vývojem a inovacemi v dané oblasti je dána především kvalitním studijním záze-
mím a úzkou spoluprací s podniky. Dalším aspektem je zpřístupnění památkově chráněných objektů, které umožňuje běžným návštěvníkům nejenom poznat významné industriální památky, ale také se seznámit s hutní výrobou a zejména s procesem výroby železa. Projektem je oživeno cca 4 ha strategicky cenného území v blízkosti středu města, které by bez realizace projektu bylo mrtvým územím. Zároveň se předpokládá spolupráce s dalšími vzdělávacími a kulturními institucemi při rozšiřování nabídky programů pro školy a pro aktivní využití volného času.

6.5 Soulad záměrů projektu s principy památkové péče

Rekonstrukce objektů zahrnutých do IOP „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ a jejich konverze pro nové využití představují nejenom záchranu významných industriálních památek mapujících průmyslovou tradici v regionu a uchování kulturního dědictví dalším generacím. Tato aktivita také vede k formování a především upevnování vztahu obyvatel k daným místům. Obnova památek – kulturního dědictví – rozšiřuje nabídku kulturních služeb a přispívá k hospodářskému a sociálnímu růstu regionů.

Nové funkce, které rekonstruované památky obdržely – integrační, identifikační a reprezentativní, edukační, ekonomické – zapojují návštěvníky do jejich aktivního využívání nikoliv pouze do pasivní konzumace ve smyslu jednorázové návštěvy. Tímto je památkám i do budoucnosti garantována životnost a další rozvoj. Jejich úspěšné provozování by mělo být dobrým příkladem k rekonstrukcím i dalších industriálních památek nejen ze souboru NKP v Dolních Vítkovicích – objektů Dolu Hlubina, fragmentu vítkovické koksovny apod.

Rekonstrukce a rekonverze průmyslových památek napomáhá rozvoji povědomí o Ostravě a Ostravsku jako regionu s bohatou průmyslovou minulostí, současností a budoucností, a to nejen mezi obyvateli města a regionu, ale také Evropy. Kultura a vzdělávání je neoddelitelnou součástí každé moderní společnosti. Dnes navíc kulturní dědictví a kulturní služby (kulturní průmysl) tvoří významnou součást moderních ekonomik. Z tohoto pohledu je žádoucí rozvoj nabídky kulturních památek a dědictví a jejich intenzivní využívání s podporou vzdělávacích procesů, protože pestrost a širší nabídky kulturního vyžití a úroveň kulturních a vzdělávacích služeb je významným faktorem konkurenceschopnosti regionů.

Projekt obnovy NKP Vítkovice je plně v souladu s Národní kulturní politikou. Tento soulad je vyjádřen i odbornými vyjádřeními a závaznými stanovisky útvarů památkové péče v průběhu prováděných

Pohled z vysoké pece č. 1 na část NKP – Důl Hlubina

rekonstrukcí předmětných stavebních objektů. NKP po ukončení rekonstrukce a obnovy rozšířila nabídku kulturního vyžití a služeb v regionu s navazujícími pozitivními efekty plynoucími z její existence.

6.6 Specifikace území – dopady projektu na tato území

Samozřejmě, že bezprostředně bude nejvíce ovlivňovat své nejbližší okolí tedy město Ostravu s jeho širším zázemím – Karvinsko, Frýdecko-Místecko, Opavsko a Novojičínsko.

V kontextu regionální politiky je projekt obnovy NKP Vítkovice v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR, kde je zakotvena potřeba národní intervence v oblasti rozvoje kulturního dědictví a kulturních služeb představujících významný potenciál dalšího ekonomického rozvoje. Moravskoslezský kraj je nejlidnatějším krajem republiky. Přes toto postavení, reprezentující cca 12 % obyvatelstva ČR, je role kraje v oblasti vzdělání nevyvážená a z hlediska budoucího vývoje i potenciálně nestabilní. Hlavním důvodem je historické vnímání kraje jakožto výrobní základny republiky v oblasti těžkého průmyslu, hornictví a hutnictví, což dlouhodobě poznamenalo jak strukturu obyvatel kraje, tak i jeho sociálně ekonomický potenciál. Kraj má však ambice změnit svou image na kulturní a uni-

verzitní kraj, kde je lákavé studovat, pracovat a žít. Proto je nutné zaměřit se na rozvoj plnohodnotné a rozmanité vzdělávací nabídky vysokoškolských oborů. Ostrava, jako metropole regionu, by se měla stát plně konkurenceschopným univerzitním městem v rámci celé ČR. K tomu je nezbytné podpořit jednak rozvoj stávajících oborů technického vysokého školství, ale také vznik a dynamický rozvoj nových fakult a oborů v oblasti medicíny, práv a dalších humanitních směrů.

Atraktivita kraje pro studenty z kraje, jiných částí ČR či zahraničí je limitována také stavem životního prostředí – jeho zlepšení je další podmínkou rozšíření nabídky univerzitního vzdělávání v kraji. Ačkoliv byl IOP realizován v rámci Moravskoslezského kraje nelze jeho celospolečenský dopad vymezovat pouze tímto územím. Vzhledem ke své lokaci na hranicích tří států – členů Evropské unie, je dosah tohoto projektu mnohem širší.

6.6.1 Stanoviska orgánů státní památkové péče a odborná vyjádření Národního památkového ústavu

- Závazné stanovisko Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 10.09.2007, č. j. MSK 139292/2007 ve věci obnovy památky v rozsahu následujících objektů – budova energetické ústředny č. VI. a technického zázemí na pozemku parcelní číslo 1051/44 včetně pozemku,
 - pozemku parcelní číslo 1051/1, kde je navržen nový chodník před západním průčelím haly ústředny č. VI
- Závazné stanovisko Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 21.07.2010, č. j. MSK 90022/2010, vydané ve věci zamýšlené rekonverze plynojemu
- Závazné stanovisko Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 05.08.2010, č. j. MSK 133519/2010, ve věci reaktivace vysoké pece č. 1 na industriální stezku a vyhlídkovou věž v rozsahu předložené projektové dokumentace
- Závazné stanovisko Krajského úřadu Moravskoslezského kraje ze dne 16. 11. 2010, č. j. MSK 163882/2010, ve věci stanoviska k návrhu na obnovu tzv. energetické ústředny č. VI. – změna stavby před dokončením
- Odborná vyjádření NPÚ – ú.o.p Praha byly využity, resp. se staly základem závazných stanovisek KÚ MSK

Pohled z Plynojemu na VI. energetickou ústřednu

POPIS PLÁNOVANÝCH PROGRAMOVÝCH ČINNOSTÍ A CÍLOVÝCH SKUPIN NÁVŠTĚVNÍKŮ

7.1 Zhodnocení nabídky obdobných služeb v území dopadu

Srovnatelná nabídka v regionu ani vzdálenějším okolí neexistuje. V Ostravě se nalézá NKP Důl Michal a Landek Park s hornickými expozicemi. V Moravskoslezském kraji pak řada technických a průmyslových památek a atraktivit v různém fyzickém stavu a s různým typem památkové ochrany. Všechny ale mají zcela jiný charakter a poskytují jiné služby než objekty NKP Dolní oblast.

Největší zájem návštěvníků NKP lze předpokládat bezprostředně po dokončení rekonstrukce a otevření památek a v několika následujících letech. Návštěvníci se budou rekrutovat z řad obyvatel města (potenciál cca 336 000), regionu Moravskoslezského kraje (potenciál cca 1 250 000) a z polského a slovenského příhraničí (potenciál cca 5 000 000).

7.1.1 Svět techniky – VI. energetická ústředna

Kromě širokého spektra záběru, je Svět techniky výjimečný svou úlohou edukační, protože tento záměr není pouze druhořadou úlohou, neboť každé muzeum tuto úlohu více či méně viditelně naplňuje,

ale v případě Světa techniky se jedná o úkol primární, jemuž je podřízena tvorba expozic i zázemí učeben.

Průmyslové muzeum spojující interaktivní prvky science center s muzeální expozicí nemá nejenom

Učebny Světa techniky v VI. energetické ústředně

Prohlídková trasa po vysoké peci č. 1

v Moravskoslezském kraji obdobu. V kraji existují tři muzea technicko-průmyslového charakteru – Technické muzeum Tatra v Kopřivnici, Vagonářské muzeum ve Studénce a Budova přádelny v areálu továrny Alois Larisch v Krnově. Avšak ani jedno z těchto tří zařízení neposkytuje podobné služby, jako

Svět techniky. Muzea v Kopřivnici a Studénce jsou úzce zaměřena na automobilový respektive dopravní průmysl, navíc muzeum ve Studénce je otevřeno pouze sezónně. Přádelna v Krnově je rovněž veřejnosti přístupná pouze po domluvě a je zaměřena úzce na textilní průmysl.

7.1.2 Prohlídková trasa – Vysoká pec č. 1

V Ostravě existují srovnatelné industriální památky NKP Důl Michal a bývalé Hornické muzeum OKD, v současnosti Landek Park, jehož správu a provozování převzalo na sebe Sdružení DOV. Prohlídková trasa dokumentující technologický tok uhlí-koks-železo na tak malém prostoru jako je tomu v případě Dolní

oblasti, je však i v kontextu výše uvedených památek naprosto unikátní. Jedinečnou je také přímá návaznost prohlídkové trasy na další památkové objekty Dolní oblasti – plynojem a VI. energetickou ústřednu a bezprostřední kontakt s areálem Dolu Hlubina.

7.1.3 Multifunkční aula – plynojem

Zařízení, jaké představuje Multifunkční aula vestavěna do prostoru bývalého plynojemu, nemá obdobu nejenom v ostravském, regionálním, ale i celostátním kontextu. Přeměna nepřístupné industriální NKP v živoucí objekt plný vzdělávacích, kulturních a zábavných aktivit je přínosem sama o sobě. Zmínit musíme

i to, že byl realizován ojedinělý architektonický záměr a městu přibyla nesmírně atraktivní dominanta poutající zájem veřejnosti i médií.

V Ostravě sice existují různé menší přednáškové sály, ale kapacitně, zázemím i poskytovaným servisem je Multifunkční aula jednoznačně zastiňuje. Proto je

Zahájení školního roku 2012/13 Vítkovické střední průmyslové školy a gymnázia v Multifunkční aule.

Vznikající expozice Světa techniky v VI. energetické ústředně

přednostně určena pro přednáškovou a výukovou činnost ostravských univerzit, hlavně při společných předmětech, kdy jsou posluchači v současné době děleni na menší skupiny studentů z důvodu nedostatečné kapacity místností. Sál auly umožňuje také využívání ke koncertům vážné i populární hudby v netradičním prostředí. Tuto funkci nevnímáme jako konkurenci stávajícím koncertním sálům ve městě, ale jako zvýšení atraktivnosti Ostravy pro umělce a umělecké agentury

a tím jako netradiční příspěvek k rozšíření možností kulturního vyžití obyvatel regionu a jejich vzdělávání v hudební oblasti.

Stejně tak lze chápat provoz galerie, která zvětšuje možnosti prezentace výtvarného umění v regionu. Je otevřena kvalitním umělcům a kvalitnímu umění, bez ohledu na regionální původ autorů. Žánrově není zcela vyhraněna, i když je možné konstatovat, že její zaměření je na umění moderní a soudobé.

7.2 Specifikace poptávky definovaných cílových skupin

7.2.1 Specifikace poptávky – Svět techniky

Fascinace vědou a technikou přivádí každoročně do útrob průmyslových muzeí, industriálních památek a na specializované výstavy statisíce návštěvníků. Lidstvo je již od 19. století okouzleno výsledky průmyslové výroby a vědeckým pokrokem.

Stoupající obliba zařízení typu science center ve světě i v České republice dokládá, že na atraktivnosti vědy a průmyslu nic neubralo ani období deindustrializace probíhající v Evropě od 70. let minulého století.

Nedostatek kvalifikovaných technických sil na různých úrovních již dnes pociťují nejen české, ale také evropské průmyslové podniky stále palčivěji. Proto se expozice a vybavení Světa techniky orientuje především, i když nikoliv výlučně, na děti a školní mládež a snaží se této skupině atraktivním způsobem přiblížit svět vědy a techniky. Je žádoucí vytvářet optimální

podmínky pro kvalitní, kreativní a inovativní výuku pro dostatečný počet studentů, který bude odpovídat současné i předpokládané budoucí poptávce zaměstnavatelů, zejména průmyslových podniků. Schopnost škol seznámit žáky s nejnovějším technologickým vývojem a inovacemi v dané oblasti je dána především kvalitním studijním zázemím a úzkou spoluprací s podniky.

Poskytované služby:

- výstavní činnost (stálá expozice Světa techniky a krátkodobé výstavy)
- edukační programy (určeno pro základní a střední školy)
- výuka a vzdělávací akce pro střední a vysoké školy (obory strojírenství, metalurgie)
- občerstvovací funkce (možnost občerstvení pro návštěvníky v celé Dolní oblasti Vítkovice)

7.2.2 Specifikace poptávky – Prohlídková trasa Vysoká pec č. 1

Naučná trasa dokumentující výrobní proces surového železa je součástí tzv. industriální turistiky. Spektrum příjemců je široké – od pamětníků, kteří pracovali v areálu a přicházejí se svými rodinami, přes aktivní vyznavače turistiky, rodiny s dětmi, odborníky z řad kunsthistoriků, historiků průmyslu, autorů technických skript a učebnic ad.

Virtuální ztvárnění technologie výroby železa je umístěno v přístupném objektu tzv. velínu. Po vysoké peci je realizována trasa s výkladem technologických procesů na každé výškové úrovni pece, přičemž díky výtahům (skipovému a rychlovýtahu) je památka pří-

stupna i hůře mobilním návštěvníkům, vzhledem ke svému charakteru však není, na rozdíl od ostatních dvou památek, zcela bezbariérová. Umožňuje i nikde jinde nerealizovaný pohled do nitra vysoké pece.

Prohlídka začíná již u bývalého hlubinného uhelného dolu Hlubina a pokračuje přes koksovnu Vítkovických železáren k vysoké peci č. 1.

Popis prohlídky vysoké pece:

- přízemí (úroveň +0,000): prohlídka základů a konstrukce vysoké pece, doprava tekutého železa

Průvodcovský servis prohlídkové trasy po vysoké peci č. 1 je zajišťován školenými průvodci

- po železnici, vstup na vysokou pec (výtahem, případně pěšky)
- odlévací plošina (úroveň +9,000): popis procesů spojených s odpichem a odléváním strusky do železničních vagonů tzv. kolib a surového železa do tzv. veronik
- plošina (úroveň +15,000): vstup do vnitřku vysoké

- pece, prohlídka vyzdívky a pohled do níže pece
- přechod do objektu velínu: prohlídka počítačem řízené technologie výroby a virtuálního ztvárnění procesu výroby železa
- vyhlídková plošina (úroveň +45,000): prohlídka vysoké pece a celého areálu z „ptačí perspektivy“

7.2.3 Specifikace poptávky – Multifunkční aula

Bezprostřední přínos auly lze spatřovat ve dvou rovinách, a to v rovině vzdělávací a kulturně-společenské. Aula se svou kapacitou je primárně určena pro vysokoškolské přednášky posluchačů 1. a 2. ročníků, kdy jiné auly s takovou kapacitou nejsou k dispozici. Nový sál také umožňuje zvýšit počet kulturních akcí ve městě s bohatým uměleckým životem, kde však panuje nedostatek vhodných prostor pro hudební vystupování. Také prostor galerie zapadá do této koncepce.

Multifunkční aula a další konferenční místnosti poskytují vhodné zázemí i pro pořádání konferencí,

workshopů a symposií z různých oblastí a zároveň je otevřena pro vzdělávací akce univerzit a vysokých škol – videopřednášky světových odborníků apod. Především Ostravská univerzita doposud nedisponuje dostatečně velkou aulou, která by umožňovala hromadné akce. Z čehož lze vyvodit zájem univerzity o využívání multifunkční auly.

Cílové skupiny o servis nabízený aulou se rekrutují z řad regionálních zájemců o kulturu, vysokoškolských pedagogů a studentů, pořadatelů vědeckých a jiných kongresů.

Studenti Fakulty umění Ostravské univerzity představují své závěrečné práce

7.2.4 Cílové skupiny projektu

- místní obyvatelé města a bezprostředního mikroregionu Ostravska
 - tuzemští a zahraniční turisté
 - vysokoškolští studenti a pedagogové
 - odborná veřejnost
 - pořadatelé kongresů
 - obyvatelé slovenských a polských příhraničních regionů
- Vzhledem k ekonomické struktuře regionu Ostravska se bude řada zájemců o služby NKP rekrutovat ze zástupců zdejších firem ať českých, tak zahraničních a také univerzit, které mají své sídlo v Ostravě a okolí.

PŘÍJEMCE, ORGANIZAČNÍ STRUKTURA, UPLATNĚNÍ PRINCIPU PARTNERSTVÍ

8.1 Základní údaje o příjemci dotace

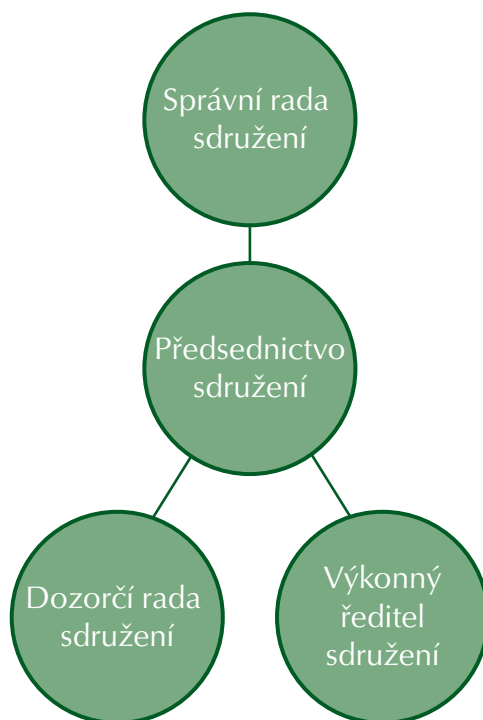
Název žadatele	Dolní oblast VÍTKOVICE
Právní forma	zájmové sdružení právnických osob
IČ	75125285
DIČ	CZ75125285
Sídlo žadatele	Ruská 2887/101, 706 02 Ostrava-Vítkovice
Statutární zástupce žadatele	Ing. Jiří Michálek, Ph.D.
Webové stránky	www.nkp-vitkovice.cz
Kontaktní osoba pro projekt	Ing. Petr Koudela

Žadatel o dotaci byl registrován do Registru zájmových sdružení právnických osob při Krajském úřadě Moravskoslezského kraje dne 21. prosince 2007 pod spis. značkou VV/57681/2007. Sdružení právnických osob bylo založeno v souladu se zákonem č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Právní úprava činnosti zájmových sdružení právnických osob je obsažena v ustanovení § 20f a následující občanského zákoníku a ustanovení § 46.

- Zájmové sdružení právnických osob bylo založeno za účelem financování, přípravy a realizace projektů na proměnu území Dolní oblasti Vítkovic. Předmětem činnosti zájmového sdružení je mimo jiné:
 - provozování naučných a výchovně vzdělávacích tras Národní kulturní památky Vítkovice (NKP Vítkovice) a zajištění její realizace, včetně potřebné infrastruktury,
 - provozování demonstračních center pro propagaci a informování o výsledcích vědy a výzkumu prostřednictvím popularizace vědy a techniky a komplexního zpřístupnění informací o výsledcích základního a aplikovaného výzkumu,
 - vytváření technických podmínek pro kulturní, výchovně a vzdělávací akce, zejména trvalé prezentace expozic, dočasné výstavy, koncerty, přednášky, semináře apod.,
 - tvorba a realizace vzdělávacích programů a akcí pro školy i širokou veřejnost v oblastech různých přírodních a společenských věd a za tímto účelem zpřístupňování tematicky zaměřených expozic.

Členy sdružení jsou VÍTKOVICE, a.s., VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s., VÍTKOVICE HOLDING a.s. a Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava.

8.2 Organizační struktura žadatele

Sdružení je řízeno předsednictvem sdružení, jehož jménem jedná předseda předsednictva a výkonným ředitelem sdružení, který v součinnosti s předsedou

předsednictva zajišťuje a řídí běžnou a odbornou činnost sdružení.

8.3 Řídící struktura projektu

Na přípravě projektu IOP se podílel tým odborníků, ve kterém spolupracovali projektoví manažeři, projektanti, ekonomové, účetní, techničtí specialisté a administrátoři.

Projektový tým tvořili členové Sdružení DOV, zaměstnanci společnosti VÍTKOVICE, a.s., BIC Ost-

rava s.r.o., VŠB-TUO, Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, Statutárního města Ostrava, NPÚ Praha, ú.o.p. NPÚ v Ostravě. Jejich kvalitní spolupráce byla nezbytným krokem k úspěšné žádosti a k realizaci projektu.

8.4 Složení projektového týmu

Projektový tým tvořili:

- vedoucí projektového týmu, jenž organizoval činnosti na přípravě projektu, připravoval smlouvy, koordinoval činnosti v realizační fázi projektu, vedl a organizoval projektový tým
- koordinátor koncepční činnosti vytvářel ideovou přípravu projektu, vedl úvodní jednání s partnery a potenciálními uživateli NKP, upravoval nájemní vztahy na dobu realizace a udržitelnosti, dále

- vykonával dohled nad plánovanými činnostmi
- koordinátoři pro oblast památkové péče měli na starosti odborné, konzultační a formální zabezpečení památkové péče, dále kontrolu dodržování pravidel památkové péče a poradní činnost
- koordinátor pro programovou část - oblast kulturně-společenskou připravoval propagaci a promotion NKP, dále kulturně-společenské akce a náplně pro kapacity vyřízení NKP v čase mimo programové

činnosti v oblasti edukační a rozvíjel marketingové strategie propagace NKP

- koordinátor pro stavebně-technickou část řešení a přípravu zabezpečoval poradní činnost pro plánování a realizaci stavební části a při přípravě výběrových řízení, definoval výběrová kritéria a kvalifikační předpoklady pro výběr kvalitních dodavatelů
- koordinátor pro ekonomickou a daňovou činnost konzultoval a radil v oblasti financování a řízení cash-flow projektu, připravoval plány ekonomických výkazů, jež kontroloval, aktualizoval, vedl ekonomickou a daňovou agendu projektu a kontroloval účetní doklady
- koordinátor pro administrativní a formální řízení projektu řešil projektovou koncepční přípravu a přípravu kompletní projektové žádosti včetně příloh a připravoval výběrová řízení. Administroval projekt, připravoval etapové zprávy, žádosti o platby, zajišťoval komunikaci s Ministerstvem kultury a účastnil

se jednání s představiteli ministerstva. Vytvářel podmínky pro archivaci dokumentace projektu

Členové projektového týmu byli z velké části zaměstnanci společnosti VÍTKOVICE, a.s. a Sdružení DOV, dále pracovníci Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, VŠB-TUO a NPÚ Praha. Zázemí pro setkávání a jednání členů projektového týmu poskytla společnost VÍTKOVICE, a.s. Koordinátoři se setkávali při kontrolních dnech, které se konaly pravidelně v čtrnáctidenních intervalech a kromě nich na ně byli zváni i další spolupracovníci zabezpečující hladký průběh projektu. Koordinátoři a TDI se také setkávali na každotýdenních kontrolních dnech prováděných na vlastních stavbách, kde kontrolovali průběh prací, sledovali plnění/neplnění harmonogramu prací ze strany kontrahovaných stavebních firem a řešili s firmami vzniklé problémy. Technicko-stavební dozor byl zajišťován členem sdružení DOV, společností VÍTKOVICE, a.s.

8.5 Naplnění principu partnerství

Projekt „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ byl již od počátku ve znamení spolupráce soukromých a veřejně-právních subjektů, které zajímal osud jedinečného území ležícího prakticky v centru současné Ostravy. Žadatel dotace Zájmové sdružení právnických osob Dolní oblast VÍTKOVICE, sdružující soukromé firmy a veřejnou vysokou školu, uzavřelo smlouvu o partnerství jednak se Statutárním městem

Ostravou a také s Moravskoslezským krajem. V roce 2009 bylo po projednání návrhu VÍTKOVICE, a.s. s vedením Národního památkového ústavu připraveno „Memorandum o společném postupu při obnově a novém využití unikátní technické památky“, které oba subjekty, tedy VÍTKOVICE, a.s. a NPÚ podepsaly. Spolupráce všech výše uvedených subjektů umožnila úspěšnou realizaci projektu.

POPIS PRŮBĚHU PRACÍ V PŘÍPRAVNÉ A REALIZAČNÍ FÁZI

Prvním předpokladem pro úspěšnou realizaci projektu IOP je mít prostudovány veškeré podmínky a dokumenty dotačního titulu a vynikající orientace v legislativě spojené s danou dotací. K tomu sloužily i různé semináře organizované státní správou, jichž se členové projektového týmu účastnili. Další nezbytnou podmínkou bylo navázání konstruktivní komunikace s Ministerstvem kultury a využití možnosti konzultovat s MK ČR jak v přípravné fázi projektu, tak i během jeho realizace. Vytvoření kvalitních komunikačních kanálů mezi všemi účastníky přispívá k vytvoření správné pracovní atmosféry, ve které jsou problémy řešeny rychle a diskuze vedena konstruktivně.

Kroky přípravné fáze:

- vznik a definování projektového záměru
- vznik zájmového sdružení Dolní oblast VÍTKOVICE
- sestavení projektového týmu
- zpracování návrhu projektového záměru
- zpracování studie proveditelnosti projektu
- projednání uvedených dokumentů s vlastníkem objektů NKP a NPÚ Praha
- výběrové řízení na zpracovatele projektové dokumentace
- zpracování požadovaných druhů a stupňů stavební projektové dokumentace
- zajištění závazných stanovisek orgánů státní památkové péče
- zajištění potřebných stavebních a územních rozhodnutí
- uzavření partnerských smluv
- sestavení rozpočtu projektu
- kompletace povinných příloh projektu
- vypracování žádosti o dotaci a její předložení poskytovateli dotace
- podepsání Rozhodnutí o podmínkách poskytnutí dotace
- výběrové řízení na dodavatele stavebních prací (pro každý objekt IOP)

Průběh realizační fáze:

- předání staveniště u každého stavebního objektu
- zajištění stavebně technického dozoru na stavbě
- zajištění autorského dozoru na stavbě (průběžně)
- zajištění dohledu orgánů státní památkové péče
- pravidelné čtrnáctidenní setkání členů projektového týmu
- pravidelné kontrolní dny na stavbě (jednou týdně)
- stavební práce dle předložených harmonogramů kontrolovány pracovníky odboru investic VÍTKOVICE, a. s.
- kontrola správnosti a věcnosti předkládaných daňových dokladů
- vedení účetní evidence projektu
- kontrola čerpání projektu dle nastavených projektových a finančních etap
- předkládání čtvrtletních monitorovacích zpráv s žádostí o platbu Zprostředkující subjekt Ministerstva kultury (ZS MK)
- oznamování změn v průběhu projektu ZS MK
- projednávání dodatečných prací, méněprací a jejich smluvní sjednání
- administrace projektu dle platné příručky žadatele/příjemce MK ČR
- součinnost s kontrolními orgány při auditu projektu
- informování partnerů projektu a veřejnosti postupu prací
- postupné přebírání rekonstruovaných objektů
- kolaudační řízení
- postupné otevírání rekonstruovaných památek veřejnosti a uvádění do provozu
- práce na kronice projektu
- příprava závěrečné konference
- výběrové řízení na tisk kroniky
- závěrečná konference
- závěrečná monitorovací zpráva

9.1 Projektová příprava a řešení legislativně-právních vztahů

Všechny objekty včetně příslušných částí pozemků měly vypořádány majetkové vztahy vzhledem k projektu. Žadatel – zájmové sdružení DOV – má v nájmu všechny předmětné části dotčených nemovitostí NKP nebo je jejich vlastníkem.

Vyřešením problému architektonické podoby tří objektů zařazených do projektu se zabývalo několik architektů. Přestavbu bývalého plynojemu architektonicky ztvárnil architekt Josef Pleskot. Architektonický návrh na proměnu VI. energetické ústředny zpracovalo původně Studio Z manželů Zemánkových, přepracoval architekt Zdeněk Fránek. Pro zpracování projektové dokumentace k rekonstrukci vysoké pece č. 1 na vyhlídkovou trasu byla ve výběrovém řízení vybrána firma ARS VÍTKOVICE s. r. o.

Následovalo sestavení projektového týmu, který zodpovídal za vypracování projektu a vlastní přihlášky a žádosti o dotaci z IOP. Náplní jeho činnosti bylo také jednání s dotčenými úřady státní správy a samosprávy za účelem získání patřičných povolení.

Vzhledem k tomu, že všechny tři objekty patří do souboru NKP Vítkovice, bylo třeba projektovou přípravu konzultovat s orgány památkové ochrany na úrovni Národního památkového ústavu Praha, dále krajských a městských orgánů památkové péče.

Bylo třeba také vyřídit jednotlivá územní rozhodnutí a stavební povolení na odboru stavebně správním Magistrátu města Ostravy a stavebním úřadu Městského obvodu Vítkovice, a to s dostatečným předstihem.

9.2 Výběr dodavatelů a výběrová řízení

Veškerá výběrová řízení byla organizována samotným příjemcem dotace, tedy Sdružením DOV v souladu se zákonem o veřejných zakázkách č. 137/2006 Sb. a platnými Pravidly VŘ pro IOP dle Příručky pro žadatele a příjemce platné v době podání žádosti pro aktivitu 5.1.b. Výběrová řízení probíhala dle zpracovaného standardizovaného postupu zadávacího řízení. Sdružení připravilo i zadávací dokumentaci veřejných zakázek včetně návrhu smluv o dílo. Rozhodujícím kritériem u soutěží na stavební práce byly ekonomické ukazatele – cena.

Jednalo se o následující výběrová řízení:

- DSP plynojemu – „Rekonverze plynojemu v Národní kulturní památce v Dolní oblasti Vítkovic na multifunkční aulu“. Předmětem VŘ byla projektová dokumentace a služby pro přípravu stavebních prací. Dodavatel: Ing. arch. Josef Pleskot
- Koncepční návrh a ekonomická rozvaha projektu. Předmětem VŘ bylo zpracování studie – Koncepční návrh a ekonomická rozvaha projektu pro zpracování Studie proveditelnosti a ekonomického hodnocení projektu „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“. Dodavatel: BIC Ostrava s. r. o.
- Administrace projektu – Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice. Předmětem VŘ byly služby spojené

s administrací projektu a monitoringem. Dodavatel: BIC Ostrava s. r. o.

- Vysoká pec – dokumentace ohlášení stavby „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice, objekt vysoké pece č. 1“. Předmětem VŘ bylo vypracování projektu pro ohlášení stavby dle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 499/2006 Sb. Dodavatel: ARS VÍTKOVICE s. r. o.
- Kompletní projektová žádost „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“. Předmětem VŘ bylo vypracování kompletní projektové žádosti o dotační podporu v rámci Integrovaného operačního programu (IOP). Dodavatel: BIC Ostrava s. r. o.
- Obnova VI. energetické ústředny – Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice. Předmětem VŘ byly stavební práce spojené s rekonstrukcí VI. energetické ústředny. Dodavatel: Sdružení Subterra a. s. a Metrostav a. s.
- Rekonstrukce vysoké pece č. 1 – Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice – obnova 1. vysoké pece. Předmětem VŘ byl výběr dodavatele stavebních prací. Dodavatel: Subterra a. s.
- DSP VI. energetická ústředna – Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice – objekt VI. energetická ústředna. Předmětem VŘ bylo vypracování architektonické studie a projektové dokumentace pro

stavební povolení stavby. Dodavatel Ing. arch. Václav Zemánek, CSc.

- Obnova plynojemu - Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice - rekonstrukce plynojemu. Předmětem VŘ byly stavební práce při rekonstrukci plynojemu. Dodavatel: GEMO OLOMOUC, spol. s r. o.
- Plynojem - Studie „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice - objekt plynojem - architektonická studie“. Předmětem VŘ byla architektonická studie plynojemu. Dodavatel: Ing. arch. Josef Pleskot
- Rekonverze plynojemu - zvon plynojemu. Předmětem VŘ byly úpravy stávající konstrukce zvonu plynojemu a zdvih zvonu plynojemu.
- Dodavatel: Hutní montáže, a. s.
- Koordinátor bezpečnosti práce. Předmětem VŘ bylo zabezpečení činnosti koordinátora bezpečnosti práce na stavbě. Dodavatel: VÍTKOVICE HTB a. s.
- Vypracování scénáře a pořízení expozic a mobiliáře VI. energetické ústředny. Dodavatel: MARS PROMOTION, družstvo
- Pořízení technologických zařízení videotechniky a elektroakustiky multifunkční auly. Dodavatel: SONING Praha a. s.
- Dodatečné stavební práce ke stavbě „Reaktivace vysoké pece č. 1.“ Dodavatel: Subterra a. s.
- Dodatečné stavební práce ke stavbě „Rekonverze plynojemu na multifunkční aulu I“
- Dodatečné stavební práce ke stavbě „Rekonverze plynojemu na multifunkční aulu II“
- Dodatečné stavební práce ke stavbě „Rekonverze plynojemu na multifunkční aulu III“
- Dodatečné stavební práce ke stavbě „VI. energetické ústředny I“
- Dodatečné stavební práce ke stavbě „VI. energetické ústředny II“

Zadávání veřejných zakázek za účelem výběru dodavatelů v rámci našeho projektu probíhalo v plném rozsahu podle zákona č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách a novelami platnými v čase oznamování zadávacích řízení a v souladu s Příručkou. Ustanovení tohoto zákona zadavatelům přineslo mnoho administrativních a procesních povinností, které jsou pro řádný průběh soutěže nezbytné a které byly mnohdy plněny projektovým týmem a podpůrným managementem vůbec poprvé. Vzhledem k tomu, že se postupně v čase rozšiřoval roz-

sah úkonů, proti nimž lze podat námitky ze strany dodavatelů, byl požadavek na kvalitní zadávací dokumentaci a řízení průběhu zadávacího řízení legitimní. Zadavatel totiž odpovídá nejen za celý průběh zadávacího řízení, ale i za úplnost a správnost technických podkladů zadání (projektové dokumentace a výkazu výměr) a smluvní dokumentace.

K datu ukončení projektu „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ bylo organizováno 21 výběrových řízení. Byly použity - podle jednotlivých objektů projektu relevantní postupy platné pro VŘ na ZMR, podlimitní, nadlimitní, JŘBU, a to na administraci, projekční práce, stavební práce, služby, dodávky atd. Výběrová řízení, která byla organizována k výběru zhotovitelů staveb vysoké pece č. 1, VI. energetické ústředny, plynojemu (ale i některá další), byla realizována v režimu nadlimitních VZ, ve smyslu Stanoviska ÚOHS ze dne 15. května 2009 čj. ÚOHS-D237/2009/VZ-5557/2009/520/JH1. Zadavatel vycházel z toho, že celková hodnota projektu „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ je 500 mil. Kč. Jako podlimitní zakázky byly proto kvalifikovány jen zakázky na služby související s přípravou projektové žádosti, administrací projektu a zpracování projektové dokumentace.

Příkladem veřejné zakázky malého rozsahu bylo VŘ 005 „Příprava kompletní projektové žádosti“. Příkladem podlimitní veřejné zakázky bylo VŘ 003 „Administrace projektu“. Příkladem nadlimitní veřejné zakázky na dodávky bylo VŘ 014 „Pořízení technologických zařízení videotechniky a elektroakustiky multifunkční auly“. Příkladem VŘ typu JŘBU bylo VŘ 015 Dodatečné stavební práce ke stavbě „Reaktivace vysoké pece č. 1“.

Právě druh zvoleného zadávacího řízení předurčoval rozsah zpracování podkladů požadovaných zákonem a příručkou pro žadatele.

Stanovení profesních, technických a ekonomických kvalifikačních předpokladů v zadávací dokumentaci v proměnlivém prostředí veřejných zakázek v ČR, individuálně stanovených pro každý typ zadávacího řízení a také respektování limitů památkové péče, bylo nejtěžším úkolem zadávacího řízení.

Struktura podkladů a činností potřebných k zajištění výběru dodavatele VZ:

- Rozhodnutí zadavatele o vyhlášení veřejné zakázky

- Zpracování Oznámení zadávacího řízení
 - Zveřejnění Oznámení zadávacího řízení na Centrální adrese a v případě nadlimitních veřejných zakázek i v Úředním věstníku Evropské unie
 - Zpracování textové části zadávací dokumentace včetně obchodních podmínek a technické specifikace
 - Namnožení projektové dokumentace včetně tištěné a elektronické podoby výkazu výměr
 - Předání zadávací dokumentace včetně projektové dokumentace zájemcům nebo uchazečům o veřejnou zakázku včetně zpracování odpovědí na dotazy k zadávací dokumentaci
 - Zabezpečení celého průběhu přijímání nabídek, včetně pořízení potřebných dokumentů
 - Zadavatel je povinen před datem otevírání obálek s nabídkami uchazečů ustavit komisi pro otevírání obálek a hodnotící komisi
 - Otevírání obálek s nabídkami, včetně sestavení protokolu o otevírání obálek s nabídkami
 - Přípravení podkladů pro hodnotící komisi pro posouzení hodnocení nabídek
 - Zpracování protokolů z jednání hodnotící komise až po vypracování závěrečné Zprávy o posouzení a hodnocení nabídek
 - Oznámení o přidělení veřejné zakázky všem uchazečům
 - Zveřejnění výsledků zadání
 - Zpracování Zprávy zadavatele o průběhu zadání
 - Zpracování a kompletace archivní dokumentace o průběhu zadání
 - Zpracování rozhodnutí zadavatele o námitkách
 - Zpracování případného stanoviska zadavatele pro Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Zadavatel je povinen v průběhu lhůty, po kterou jsou uchazeči svými nabídkami vázáni rozhodnout o přidělení veřejné zakázky a návazně nato musí zajistit uzavření obchodní smlouvy.

9.3 Popis realizace stavební části projektu

Podpis ministra kultury ČR prof. Václava Riedlbaucha pod Rozhodnutí o poskytnutí dotace projektu registrační číslo CZ.1.06/5.1.00/01.05498 k němuž došlo dne 13. října 2009 při jeho návštěvě ve Vítkovicích, byl klíčovou událostí, která předznamenala počátek horečné činnosti při naplňování cílů projektu „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“.

Po podpisu započaly jednotlivá výběrová řízení a po nich i realizace stavebních částí projektu. Staveniště byla předána dodavatelům bezprostředně po uzavření smluv o dílo – vysoká pec č. 1 (RVP1) 1. 3. 2011, plynem (RPMA) 4. 5. 2011, a VI. energetická ústředna (OVI.EÚ) 6. 6. 2011. Ještě před předáním plynem zhotoviteli stavebních částí firmě GEMO OLOMOUC, spol. s r.o., proběhla v období mezi 1. listopadem 2010 a 25. lednem 2011 1. etapa prací sestávající se ze zdvižení zakleslého zvonu, kterou provedla firma Hutní montáže, a.s. Souběžně se zahájením stavebních prací byla staveniště v souladu s příručkou označena panely upozorňujícími na skutečnost, že se projekt uskutečňuje z prostředků Evropské unie. Umístění těchto reklamních tabulí splňovalo podmínky publicity vyplývající ze smlouvy.

Vzhledem k tomu, že všechny tři obnovované objekty měly své vlastní zhotovitele, probíhaly stavební práce podle tří harmonogramů. U všech tří staveb došlo vlivem nepředpokládaných prací k posunutí ukončení a změna byla řešena formou dodatků. Stavební práce na Reaktivaci vysoké pece č. 1 byly ukončeny 31. lednu. 2012 a k převzetí díla došlo týž den, u Reaktivace plynem měly být stavební práce ukončeny k 30. dubnu 2012 a dílo bylo převzato investorem 27. dubna 2012, u obnovy IV. energetické ústředny skončily stavební práce 15. dubna 2012 a k převzetí došlo 16. dubna 2012.

V měsících následujících po převzetí díla probíhaly přípravy pro předčasné užívání stavby a možnost komplexního vyzkoušení jednotlivých zařízení při funkčních zkouškách a zatíženích deklarovaných v projektu a následné kolaudační řízení. Zároveň započalo plnění programových částí projektu, které zahrnovaly např. sestavení prohlídkové trasy po Vysoké peci č. 1, vybavení prostorů Multifunkční auly, zhotovení expozice interaktivního muzea v VI. energetické ústředně apod.

V rámci publicity byly vyhotoveny tři trvalé pamětní desky. Vydání Kroniky projektu bylo naplá-

nováno na říjen 2012 a závěrečná konference se uskutečnila v listopadu téhož roku. Této akce se vedle členů projektového týmu, zúčastnili zástupci Statutárního města Ostravy, Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, Ministerstva kultury ČR, poslanci Evropského parlamentu a další hosté, kteří zastupo-

vali Národní památkový ústav a jiné instituce. Součástí konference byla prezentace Kroniky projektu a uvedení časosběrného dokumentu režisérky Jany Chytilové. Konference včetně recepce se uskutečnila v prostorách Multifunkční auly. Tato konference v podstatě ukončila projekt, který byl uzavřen k 31. prosinci 2012.

Ministr kultury V. Riedlbauch a generální ředitel J. Světlík při podpisu rozhodnutí o přidělení dotace

9.4 Neočekávané vícepráce

V průběhu realizace vlastních stavebních prací vyvstala nutnost provést i některé další dodatečné práce, které projekt nebyl schopen zohlednit, neboť jeho tvůrci nebyli objektivně schopni tyto práce vyprojektovat v projektové dokumentaci. Vzhledem k tomu, že areál byl využíván již od roku 1836, nebyla většina původní projektové a mapové dokumentace k dispozici. Většinou se uvedené vícepráce vyskytly při realizaci zemních prací, protože sebelepší průzkum neodhalil všechny skryté překážky.

Pro ilustraci uvádíme některé vícepráce dle jednotlivých objektů:

Vysoká pec č. 1

– Bourání betonů v zemi pro dojezd skipu, úprava

kanalizace, strojoven EL a zastropení kolektoru. V dojezdu skipového výtahu pod úroveň hrany zeminy byla zjištěna kolize se stávající nosnou konstrukcí patky skipového mostu. Z tohoto důvodu nebylo možné bez ubourání části patky provést dojezd skipového výtahu. Dále došlo při provádění kanalizační přípojky ke kolizi se stávajícími betonovými a zděnými konstrukcemi předchozích částí areálu, které nemohly být předem zjištěny. Tyto konstrukce ležely až v hloubce 3 m pod terénem.

– Vybourání a odstranění nesoudržných konstrukcí vyzdívky vnitřku vysoké pece č. 1. Ve vnitřku pece bylo nutné provést stavební úpravy odstraněním nesoudržné části vyzdívky, ochranných pancířů

v hrdle vsypového otvoru, tak aby byla zajištěna bezpečnost návštěvníků prohlídkové trasy.

Plynojem – multifunkční aula

- Odstranění asfaltové mazaniny pod stávající plechovou podlahou nádrže plynojemu. Stav skryté konstrukce nebylo možno zjistit před zahájením rekonstrukce.
- Provedení změny akustických opatření na vnitřním plášti stěny nádrže a stěny zvonu plynojemu na základě měření doby dozvuku provedeném po ukončení hrubé stavby. Celkový počet závěsných absorpčních panelů byl navýšen.

Bourání betonu v dojezdu skipu

VI. energetická ústředna

- Po očištění fasádního zdiva bylo vzhledem k jeho stavu dohodnuto ve spolupráci s autorským dozorem a orgány památkové péče neprovádět vnější omítku, ale stávající zdivo napigmentovat a opatřit hydrofobizačním nátěrem. Bylo také dohodnuto vzhledem ke stavu omítky soklové části tuto provést nově v plném rozsahu.
- Po provedení měření intenzity signálu pro vedení zásahu složkami IZS po provedení nových konstrukcí v objektu bylo konstatováno předdimenzování projekčního řešení anténního systému. Rozsah byl proto redukován na běžný a plně funkční standard.

Nesoudržné vrstvy vyzdívký a ochranné pancíře

HARMONOGRAM A ROZPOČET

10.1 Přehled projektových a programových částí

Jedním z nejdůležitějších úkolů v době přípravy projektu bylo stanovení předběžného rozpočtu a harmonogramu. Je nutné si uvědomit, že ačkoliv projektový tým v tomto bodě příprav se snaží přiblížit reálným výpočtům, dochází při samotné realizaci projektu k různým posunům jak v harmonogramu, tak čerpání rozpočtu. Odchyly by však neměly představovat ohrožení finančního plánu ani významné posuny termínů dokončení projektu. Toho je docíleno pouze pečlivou přípravou prováděnou odborníky s využitím kvalitního SW.

Celý projekt byl z hlediska organizace a řízení průběhu rozdělen do tří fází:

- Přípravné (zahrnovala období od přípravy projektového záměru, sestavení týmu, vydání závazných stanovisek, územních a stavebních povolení, výběrového řízení na zpracovatele projektové dokumentace, předání projektové dokumentace včetně výkazu výměr a položkového rozpočtu, studie finanční udržitelnosti, výběrových řízení na zhotovitele stavebních a dalších částí projektu)
- Realizační (samotné stavební úpravy, administrace projektu, financování, publicita a propagace, kolaudace, průběžné zprávy a závěrečná monitorovací zpráva ad.)
- Provozní (poskytování edukačních a kulturně-spoločenských služeb, naplňování indikátorů projektu, publicita ad.)

Jednotlivé fáze se dále rozdělily do stavebních projektových částí a programových projektových částí, které se dále dělily na finanční etapy. Etapy odpovídaly průběhu stavebních prací v části stavebně projektové, které na sebe logicky navazovaly. Etapy programových projektových částí zahrnovaly např. dodávku a instalaci expozice do VI. energetické ústředny, zhotovení tří kusů pamětních desek v rámci naplňování podmínky publicity, vydání Kroniky projektu a závěrečnou konferenci apod. Projekt byl rozdělen do 18 finančních etap.

Harmonogram projektu

12. 12. 2008	zahájení projektu
13. 05. 2009	předložení projektové žádosti
13. 10. 2009	podpis o Rozhodnutí o poskytnutí dotace
01. 03. 2011	zahájení stavebních prací
27. 04. 2012	ukončení stavebních prací
07. 05. 2012	Povolení předčasného užívání
30. 10. 2012	kolaudační souhlas
31. 12. 2012	ukončení projektu
31. 12. 2017	udržitelnost projektu

10.2 Původní harmonogram a skutečný průběh

Původní harmonogram projektu byl zpracován s využitím SW MS Project. Součástí každé smlouvy o dílo se zhotovitelem na konkrétní objekt IOP byl v souladu se zadávací dokumentací také harmonogram postupu výstavby, zpracovaný dodavatelem, jehož plnění bylo kontrolováno na pravidelných kontrolních dnech stavby. Pokud se skutečný harmono-

gram projektu (podle objektů) od původního odlišil, pak každá odchylka byla konzultována mezi dodavatelem stavebních částí projektu, technickým dozorem investora a zástupci projektového týmu a původní harmonogram pak byl v odůvodnitelných situacích upravován dle skutečnosti. Postup stavebních prací a průběžné čerpání financí z přiděleného dotačního titulu

pak bylo sledováno přehledným způsobem. Harmonogramy musely být upravovány jednak kvůli nepředvídaným dodatečným pracím, ale také z důvodů nepříznivé počasí, kdy vzhledem k velkým mrazům na přelomu ledna a února 2012 musely být některé práce přesunuty do dalšího měsíce. Díky těmto okolnostem se termíny předání staveb oproti původnímu plánu posunuly v řádu týdnů.

Průběh stavebních prací byl pravidelně kontrolován na každotýdenních kontrolních dnech, jichž se mimo zástupce investora, projektanta, stavebního

dozoru a dozoru BOZP, zástupců dodavatelů a NPÚ Praha účastnil i zástupce KÚ MSK.

I přes technicky obtížné stavební i technologické práce a komplikovanou koordinaci jednotlivých stavebních míst (rekonstrukcí objektů), byl nakonec projekt ukončen o celý rok dříve. Závěrečná konference spolu s prezentací Kroniky projektu se uskutečnila na podzim 2012 a celý projekt tak mohl být účetně uzavřen již k 31. prosinci 2012, oproti původnímu termínu 31. prosinec 2013.

Harmonogram stavebních prací – skutečný průběh

VI. ústředna

2011												2012											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Výběrové řízení					Stavební práce 6/2011 – 3/2012, tj. 9 měsíců							Kolaudace v 4/2012											

Plynojem

2011												2012											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Výběrové řízení					Stavební práce 5/2011 – 4/2012, tj. 11 měsíců							Předčasné užívání					Kolaudace v 10/2012						

VP 1

2011												2012											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Výběrové řízení					Stavební práce 3/2011 – 12/2011, tj. 10 měsíců							Předčasné užívání					Kolaudace v 10/2012						

10.3 Původní rozpočet projektu

Kód	Název nákladu	Celková cena	Z toho NIV
01	Osobní náklady	0	
02	Cestovné	0	
03	Nákupy materiálu	0	
04	Nákupy služeb	17 500 000,00	17 500 000,00
04.08	Náklady na poradenství, expertní , konzultační a jiné služby	17 500 000,00	
05	Investiční náklady	482 500 000,00	
05.04	Stavební části stavby	482 500 000,00	
06	Jiné náklady	0	
07	Křížové financování	0	
08	Předpokládané příjmy projektu získané během realizace	0	
09	Uznatelné celkové náklady	500 000 000,00	
10	Neuznatelné výdaje	95 000 000,00	
11	Celkové náklady projektu	595 000 000,00	

Tato tabulka zobrazuje předpokládaný rozpočet projektu zpracovaný pro potřebu žádosti o dotaci. Rozpočet byl zpracován členy projektového týmu,

kteří již s podobnými realizacemi rozsáhlých projektů měli zkušenosti.

10.4 Rozpočet dle skutečnosti k 30. 6. 2012

Kód	Název nákladu	Celková cena	z toho NIV
01	Osobní náklady	0	
02	Cestovné	0	
03	Nákupy materiálu	0	
04	Nákupy služeb	14 510 000,00	14 510 000,00
04.04	Studie, publikace (tvorba, tisk, kopírování)	100 000,00	100 000,00
04.05	Náklady na povinnou závěrečnou konferenci	300 000,00	300 000,00
04.06	Náklady na publicitu (informační tabule, pamětní deska)	30 000,00	30 000,00
04.08	Náklady na poradenství, expertní, konzultační a jiné služby	14 080 000,00	14 080 000,00
05	Investiční náklady	485 428 500,00	
05.03	Projektová dokumentace (PD stavby, PD pro podání žádosti EIA, FS)	23 386 000,00	
05.04	Stavební části stavby	422 042 500,00	
05.05	Technologická zařízení (nákup techn. zařízení, strojů a zařízení včetně montáže – nové i použité zařízení)	10 000 000,00	
05.07	Nákup mobiliáře	30 000 000,00	
06	Jiné náklady	0	
07	Křížové financování	0	
08	Předpokládané příjmy projektu získané během realizace	0	
09	Uznatelné celkové náklady	499 938 500,00	
10	Neuznatelné výdaje	102 336 595,20	
11	Celkové náklady projektu	602 275 095,20	

RIZIKA A JEJICH ELIMINACE

11.1 Popis rizik a způsobů jejich eliminace identifikovaných v analýze rizik

Součástí žádosti o udělení dotačního titulu IOP byla i analýza rizik vycházející z analýzy provedené členy projektového týmu na základě vlastních zkušeností a zkušeností s projekty obdobného charakteru u nás i v zahraničí.

Výhodou projektu byla jeho relativní volnost a nezávislost na současných aktivitách – v areálu vztahujícím se k projektu neprobíhala v době před a během realizace projektu žádná činnost. Z bezpečnostních důvodů byl areál pro veřejnost uzavřen. Nebylo ani nutné nahrazovat či stěhovat žádné provozy, protože veškeré aktivity jsou dislokovány v jiných areálech, zejména v tzv. Horní oblasti Vítkovic. Silnou komplikací byl velký počet nevyužitelných objektů hutní výroby v areálu NKP, jejichž odstraňování probíhalo jiným projektem a extrémně hustá síť technické infrastruktury na území staveb, zejména síť činných i nečinných potrubí vlastních i cizích subjektů. Vzhledem k tomu, že areál byl využíván již od roku 1836, nebyla většina původní projektové a mapové dokumentace k dispozici. Objekty nebyly převážně zaměřeny, ve svazku potrubí např. nebylo možno zjistit, které jsou činné a které nečinné, atd.

Vlastní zahájení prací a jejich průběh prakticky nenarušil činnost výrobních firem v bezprostřední blízkosti NKP. Po odstranění nepotřebných a nechráněných částí konstrukcí, které bránily projektovým pracím na jednotlivých objektech, byl kolem předmětných objektů vytvořen dostatek prostoru pro stavební činnost. Z časového hlediska byla reaktivace NKP s využitím fondů EU limitována rokem 2013. Veškeré další závazky a povinnosti vyplývaly ze stavebního povolení, jež bylo přílohou žádosti – ochrana památek, životního prostředí, nakládání s odpady atp. a jejich naplňování se nesetkalo s žádnými neřešitelnými problémy.

Z pohledu výběru potenciálních dodavatelů bylo vždy postupováno v souladu se zákonem o zadá-

vání veřejných zakázek v platném znění. Vzhledem k odlišnému charakteru rekonstruovaných objektů bylo zřejmé, že dodavatelé stavebních prací musí být vybráni odděleně pro jednotlivé objekty v samostatných výběrových řízeních. Dalším důvodem pro tento krok byla i časová návaznost, neboť pro VI. energetickou ústřednu bylo stavební povolení vydáno v době, kdy pro plynojem nebylo hotovo ani zadání výběrového řízení na architektonickou studii navrhovaného řešení. Z pohledu podmínek výběrového řízení byla snaha vybrat dodavatele se zkušenostmi odpovídajícími charakteru stavby a referencemi v dané oblasti.

V rámci provozní fáze nebyl znám nutný předpoklad žádného podmíněného provozu nebo speciálních podmínek a okolností, které by podmiňovaly fungování NKP v provozní fázi.

Rizika obecně spojená s projektem:

- Zásah vyšší moci znemožňující dodržení podmínek, zejména termínu realizace a udržitelnosti projektu – eliminace pomocí komerčního pojištění objektů
- Nepředvídatelné prodlení správních úřadů (nezpůsobené na straně příjemce) – eliminace pomocí včasné komunikace a případného správního řízení

Rizika specifická pro stavební aktivity v období projekční přípravy:

- Zpoždování vyvolané obstrukcí v tendru na projektanta – eliminace přípravou kvalitních zadávacích podmínek a rezervy v harmonogramu
- Projektové řešení neakceptované orgány památkové péče (PP) – eliminace včasným projednáním s orgány PP
- Zpoždování vydání územního rozhodnutí a stavebního povolení – eliminace předjednáním projektu na orgánech + průběžné konzultace

Rizika specifická pro stavební aktivity v období realizace:

- Zpoždování vyvolané obstrukcí v tendru na zhotovitele – eliminace přípravou zadávacích podmínek a rezervy v harmonogramu
- Zpoždování vadami a nedodělky neodstraněnými v termínu – eliminace zajištěním smluvními podmínkami a sankcemi a pravidelnou kontrolou
- Zpoždování instalace vybavení – eliminace včasnou přípravou projektu na vybavení a smluvními sankcemi
- Organizační nezvládnutí – eliminace perfektní přípravou, důsledným projektovým řízením
- Porušení smlouvy ze strany zhotovitele – eliminace sankčním zajištěním, důslednou kontrolou realizace (pravidelné kontrolní dny)
- Selhání činnosti projektového manažera – eliminace kvalitním výběrem PM, projektové řízení v týmu

- Rizika spojená s nedodržováním podmínek BOZP a PO – důsledná kontrola koordinátorem BOZP v průběhu výstavby a jeho spolupráce s projektovým manažerem
- Rizika spojená s charakterem území – neexistence dokumentace vedení některých inženýrských sítí, nedůsledná demolice staveb a technologických zařízení v předchozích obdobích, v důsledku čehož byly zejména při výkopových pracích nacházeny zbytky konstrukcí
- Rizika spojená s vadami projektové dokumentace

Rizika specifická pro provozní fázi:

- Růst nákladů v provozní fázi – eliminace dostatečnou plánovanou rezervou, zajištění možností navýšení příjmů, zvládnutí publicity a propagace NKP
- Nedostatek návštěvníků – eliminace kvalitní přípravou provozu vzdělávacích aktivit, spolupráce s partnery

11.2 Identifikace vzorových prvků obnovy

Vzorové prvky při realizaci projektu lze nalézt nejen na každém z reaktivovaných objektů, ale vzorovým je i postup a způsob výběru tří dominantních objektů pro projekt IOP z celkového seznamu objektů NKP.

U plynojemu je vzorem zcela ojedinělé architektonické ztvárnění původního jednoúčelového hutnického objektu (zvednutý zvon) a uplatněné ojedinělé technické řešení zejména zvonu (střechy) plynojemu, která bez tohoto způsobu by musela být nahrazena zcela novou konstrukcí střechy.

U vysoké pece je možno považovat za vzorový prvek možnost využití celého objektu pece a jeho hlavních technologických subsystémů po reaktivaci v podstatě v originálním, minimálně upravovaném stavu, který podává reálnou a identickou informaci o původním využití agregátů a principu jejich funkce. Ojedinělým technickým prvkem reaktivace je řešení dopravy na vysokou pec s využitím původní technologie k dopravě surovin. Umožnit pohled do „útrobu“ technologického zařízení a tak pochopit princip výroby lze rovněž považovat za vzorový prvek projektu.

U VI. ústředny je považován za vzorový prvek postup a způsob (od technologie a principu směrem ke stavebnímu řešení), kterým bylo dosaženo odstra-

nění velkého množství nepodstatných technologických prvků a technologických celků z objektu NKP při zachování principiální podstaty procesů, které se v objektu VI. ústředny prováděly. Začlenění původních dmychadel do nově koncipované technické expozice je vzorovým prvkem z hlediska pochopení časového vývoje techniky ve společnosti VÍTKOVICE, a. s.

Z výše uvedených hledisek jsme vybrali jako vzorové následující prvky:

VP č. 1:

- Původní hlavní schodiště a plošiny ve všech výškových úrovních
- Odlévací plošina (ve stylu posledního pracovního dne)
- Vnitřek vysoké pece
- Dráha skipového výtahu (použita jako dráha výtahu pro přepravu návštěvníků)
- Tubus původního výtahu (použitý jako výtahová šachta evakuačního výtahu)
- Jeřábová dráha mostového jeřábu před odlévací plošinou (použita jako nosná konstrukce zastřešení)
- Velín vysoké pece

Plynojem:

- Vyzvednutí zvonu do horní polohy
- Obnova pláště plynojemu
- Podlaha ve vstupní části
- Podzemní prostory využité na technické chodby (kolektory)
- Podzemní původní trubní vedení plynu vně objektu
- Venkovní schodiště na střechu

VI. ústředna:

- Fasádní režné cihlové zdivo
- Fasádní zasklení
- Konstrukce a izolace střechy včetně světlíku
- Generální oprava mostového jeřábu
- Konzervace dmychadel
- Původní dlažby ve 2. NP

Detail střechy provozní budovy v areálu Vysoké pece č. 1

POPIS PROVOZNÍ FÁZE

Počátek provozní fáze projektu byl naplánován po ukončení všech stavebních prací a po oficiální kolaudaci poslední stavební části, která umožnila užívání projektů v provozní fázi. Plánované aktivity provozní části vycházely z plánu budoucího využití všech reaktivovaných částí NKP, tj. vzdělávací a kulturně-společenské aktivity.

Obsah programové činnosti v oblasti vzdělávání:

V oblasti vzdělávání jde o využití všech tří objektů především pro výukovou činnost, která se lokalizuje hlavně v Multifunkční aule (plynojem) a Světě techniky (VI. energetická ústředna).

Svět techniky:

Víceúčelová expozice spojuje muzeum s interaktivním „science centrem“ s možností her a zahrnuje:

- Muzeální expozici technologie výroby surového železa ve vysokých pecích – s využitím původních dmychadel, velín energetické ústředny atp., expozici představující průmyslová odvětví a firmy spjaté s areálem a regionem
- Science centrum s interaktivními modely a exponáty určenými široké veřejnosti
- 3 učebny pro výuku technických předmětů (určeno pro ZŠ, SŠ a VŠ)

Virtuální ztvárnění technologie výroby železa, koksu a těžby uhlí:

- Součástí je naučně-prohlídková trasa, na které jsou zpřístupněny místnosti velínu vysoké pece s vizualizací výroby koksu, železa, jímání plynu a výroby energie. Trasa zahrnuje zpřístupněnou část vysoké pece č. 1 s výkladem technologických procesů.

Obsah programové činnosti v oblasti kulturně-společenské:

Moravskoslezský kraj a Ostrava má bohatý kulturní život. V rámci regionu jsou pravidelně pořádány různé festivaly a kulturní akce. Cílem je získat pořádání některých z nich do NKP. Jedná se o koncerty, festivaly, slavnostní akce.

Do propagace projektu bylo zapojeno více subjektů a bylo zvoleno několik způsobů distribuce informací – Ostravský informační servis propaguje NKP mezi potenciálními návštěvníky i mezi organizátory různých akcí. NKP je také propagována médii. Plán propagace se neustále rozvíjí a aktualizuje ve spolupráci s partnery i členy Sdružení DOV v souladu s aktuálním programem vzdělávacích aktivit v NKP, které jsou nosným bodem programové části tohoto projektu.

12.1 Popis věcného a organizačního zajištění správy, provozu a údržby

V provozní fázi je nosným činitelem Sdružení DOV, které funguje jako provozovatel NKP. Sdružení zaměstnává pracovníky, kteří jsou zodpovědní za provoz NKP. Zároveň na základě mandátních či servisních smluv zajišťuje svůj provoz, správu objektů NKP a údržbu prostřednictvím třetích subjektů. Výhradním provozovatelem v rámci udržitelnosti projektu ovšem zůstává Sdružení DOV. V případě, že by byla potřeba vyjmout část projektu k provozování třetímu subjektu, bude tak učiněno výhradně

na základě veřejné soutěže a dle platné legislativy.

Sdružení DOV se v rámci udržitelnosti projektu a vlastním personální zajištěním zabývá primárně edukativní náplní vybudovaných objektů. Jedná se především o organizování vzdělávacích akcí a shromáždění, poskytování prostoru vzdělávacím institucím, rezervačnímu systému v rámci vzdělávacích aktivit, zajištění animačních, vzdělávacích programů včetně personálního zajištění lektorů a animátorů či provozu a údržbě expozic.

V rámci doprovodných aktivit se Sdružení DOV zabývá realizací kulturních, turistických a společenských aktivit, a to jak dramaturgicky (svými silami), případně poskytováním prostoru a služeb třetím subjektům. Tyto jsou nezbytně nutné pro ekonomickou udržitelnost celého projektu.

Zmíněné vzdělávací aktivity jsou personálně organizovány zaměstnanci sdružení DOV, případně v kooperaci s Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava, coby členem Sdružení DOV.

12.2 Základní ekonomické hodnocení pro následujících pět let provozní fáze

System financování je nastaven prostřednictvím vlastních zdrojů investora, dále pomocí ostatních výnosů (jakými jsou vstupné, příjmy z prodeje zboží a služeb, pronájmu prostor, členské příspěvky, donátorské příspěvky, sponzorské dary a z další poskytované činnosti). Náklady nutné pro primárně edukační náplň, personální náklady a provoz objektů, jež bude převažovat a jež by nebyl ekonomicky soběstačný,

budou hrazeny z výše uvedených zdrojů. Výstupy a ekonomické výsledky doprovodných aktivit jsou výhradně navázány na pokrytí provozních a personálních nákladů, nutných pro udržitelnost celého projektu, resp. realizaci vzdělávacího významu celého projektu. Rovněž i na další investiční rozvoj a servis pro návštěvníky NKP.

Předpokládané výdaje a příjmy provozu projektu v prvních pěti letech udržitelnosti projektu podle Projektové žádosti

UKAZATEL	2013	2014	2015	2016	2017
Operativní náklady					
Spotřeba materiálu	20	20	20	20	20
Spotřeba energie	800	800	900	900	1 000
Služby	1 350	1 410	1 710	1 760	1 810
- odborné služby, administrace	0	0	0	0	0
- nájemné	950	950	950	950	950
- opravy, údržba	0	50	100	100	100
- reinvestice			250	300	350
- účetnictví, daně	50	50	50	50	50
- úklid a odpadové hospod.	150	160	160	160	160
- ostraha a zabezpečení	200	200	200	200	200
Mzdové náklady vč. soc. zabezpečení	2 000	2 100	2 200	2 300	2 500
Režijní náklady	100	100	100	100	100
Ostatní	100	100	100	100	100
Odpisy	0	0	0	0	0

Finanční náklady a daň z příjmu	0	0	0	0	0
Náklady celkem	4 370	4 530	5 030	5 180	5 530
Dotace IOP	0	0	0	0	0
Příjmy ze vstupného	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430
Příjmy z pronájmu NKP	2 000	2 300	2 400	2 500	2 700
- pronájem v rámci vzdělávání	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
- ostatní pronájem - nepravídelné akce	500	800	900	1 000	1 200
Příjmy z další poskytované činnosti	0	0	0	0	0
Poplatky za vedlejší služby a další aktivity	0	0	0	0	0
Členské příspěvky sdružení	440	300	700	750	750
Sponzorské dary	500	500	500	500	500
Výnosy celkem	4 370	4 530	5 030	5 180	5 530

Finanční udržitelnost pro léta 2013–2022

UKAZATEL	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Operativní náklady										
Spotřeba materiálu	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Spotřeba energie	800	800	900	900	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Služby	1 350	1 410	1 710	1 760	1 810	1 810	1 810	1 810	1 810	1 810
- odborné služby, administrace	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- nájemné	950	950	950	950	950	950	950	950	950	950
- opravy, údržba	0	50	100	100	100	100	100	100	100	100
- reinvestice			250	300	350	350	350	350	350	350
- účetnictví a daně	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
- úklid a odpadové hospodářství	150	160	160	160	160	160	160	160	160	160
- ostraha a zabezpečení	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Mzdové náklady vč. soc. zabezpečení	2 000	2 100	2 200	2 300	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Režijní náklady	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ostatní	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Odpisy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finanční náklady a daň z příjmu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Náklady celkem	4 370	4 530	5 030	5 180	5 530	5 530	5 530	5 530	5 530	5 530

Dotace IOP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Příjmy ze vstupného	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430	1 430
Příjmy z pronájmu NKP	2 000	2 300	2 400	2 500	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700	2 700
- pronájem v rámci vzdělávání	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
- ostatní pronájem - nepravidelné akce	500	800	900	1 000	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Příjmy z další poskytované činnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poplatky za vedlejší služby a další aktivity	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Členské příspěvky sdružení	440	300	700	750	900	900	900	900	900	900
Sponzorství věnované NKP	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500

SHRNUTÍ, CELKOVÉ ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ

13.1 Závěrečné zhodnocení průběhu, výstupů a výsledků projektu

Tento projekt je prvním projektem tohoto typu, který investor Sdružení DOV realizoval v rámci dotačního titulu IOP 5.1.b. Jednalo se o rozsáhlou reaktivaci tří objektů Národní kulturní památky – „Důl Hlubina, koksovna a vysoké pece Vítkovických železáren“ v k.ú. Vítkovice. Jedná se o industriální památku, kdy reaktivace připravila nové možnosti jejího využívání.

Administrace projektu byla značně náročná a vyžadovala precizní koordinaci všech činností. Projekt byl stavebně rozdělen na tři samostatné části – stavby, které měly svá území a stavební řízení, výběrová řízení na zhotovitele a také harmonogramy postupu výstavby odvozené od rozhodnutí o časové posloupnosti realizace jednotlivých objektů NKP.

Významnou komplikací projektu bylo řešení návaznosti na projekt „Doprovodná infrastruktura cestovního ruchu pro NKP Vítkovice“ z OP ROP Moravskoslezsko, jehož realizace podmiňovala úspěšnou kolaudaci uvedených objektů. Dalším projektem, který

podmiňoval kolaudační řízení objektů v rámci IOP byl projekt „Energocentra“ z OPPI MPO.

Koordinace všech těchto projektů a činností vyžadovala kromě pravidelných kontrolních dnů na každé stavbě i týdenní koordinační kontrolní dny, kde se řešily provázanosti a případné nepředvídatelné práce spojené s projekty. Protože jsme si ve smlouvách se zhotoviteli nastavili splatnost faktur na 90 dnů, měli jsme i při měsíční fakturaci relativně dost času na kontrolu fakturovaných částek a odsouhlasení a schválení faktury zprostředkujícím subjektem a následně proplacení.

V případě nepředvídatelných prací na stavbách byl vždy se zprostředkujícím subjektem odsouhlasen postup a následně zpracována žádost o změnu projektu v souladu s Příručkou pro žadatele a příjemce a Podmínkami Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Během výstavby nedošlo k vážnému pracovnímu úrazu, což vzhledem k charakteru staveb a stavenišť je hodné zdůraznění a ocenění.

13.2 Shrnutí podstatných informací a obecně aplikovatelných zkušeností

Na základě našich zkušeností doporučujeme dodržet následující principy:

- Konzultovat projektový záměr s příslušnými orgány památkové péče
- Sestavit zkušený/kvalitní projektový tým s přesně stanovenými kompetencemi a zodpovědnostmi s možností zastupitelnosti
- Dodržovat přesně věcně příslušná ustanovení zákona o veřejných zakázkách při výběru zhotovitele
- Nastavit kritéria výběru zhotovitele na monokritériální (cena)
- Zajistit, aby součástí smlouvy o dílo byl detailní har-

monogram výstavby s jednotlivými milníky a určenou penalizací

- Minimalizovat (ze strany zadavatele) změny v projektu
- Využití externí služby k oponentnímu posouzení kvality soutěžní projektové dokumentace, hlavně pak kvality výkazu výměr
- Uzavřít partnerství s partnery, kteří se budou podílet na projektu v době jeho udržitelnosti
- Spolupracovat s architektonickými a projekčními kancelářemi s prokázanou zkušeností s podobnými grantovými projekty
- Zajistit pravidelnou konzultaci s orgány památkové péče a NPÚ v průběhu realizace

13.3 Informace o možných rizicích obdobných projektů

A. Fáze přípravy a realizace

- Změny v obsahu projektu
- Nedodržení harmonogramu projektu v důsledku nepředvídatelných dodatečných prací
- Riziko poškození nebo znehodnocení objektu

- v důsledku živelné pohromy, průmyslové havárie, nebo úmyslného poškození cizí osobou (pojištění objektu)
- Riziko insolvence zhotovitele

13.4 Doporučení a vyjádření odborníků

Ing. Jan Světlík – předseda představenstva a generální ředitel VÍTKOVICE, a.s.

Společenská odpovědnost je nedílnou součástí podnikání a promítá se do všech našich činností. Jako firma, jejíž kořeny sahají až do roku 1828, jsme si vědomi své zodpovědnosti vůči společnosti a hrdě se k ní hlásíme. Těžba uhlí, výroba koksu a zpracování železných rud na surové železo má v areálu dolní oblasti Vítkovic dlouhou historii. Při svém zastavení byly vysoké pece vybaveny moderní technologií a představovaly v tehdejší Československu špičkovou techniku jak v oblasti řízení provozu pecí, tak v oblasti ekologické a spotřeby surovin a energií.

A protože VÍTKOVICE patří neodmyslitelně k regionu a městu Ostrava, jsou spojeny s osudy stovek tisíc obyvatel Ostravy a okolí, napříč generacemi, bylo zcela samozřejmé, že se na uchování své historie budou podílet. Jsem rád, že výsledky našeho snažení jsou přijímány společností s nadšením a vize škarohlídů se nenaplnily.

Ing. arch. Josef Pleskot – projektant Plynojemu

Vítkovice – Ostrava – Cesta hledání obrysů nové prosperity

Každý si umí představit situaci v noci, v mlze, v automobilu, který beznadějně svítí do mlžné hmoty, nastává naprostá ztráta orientace, nevíte absolutně nic o tom, co je vpravo, co je vlevo, co je vepředu a co je vzadu. Tápete, snažíte se podle nějakého základního kompasu nalézt pevný bod.

Podobně na mě zapůsobila situace v Dolní oblasti Vítkovic, kde jsem se při první návštěvě někdy v roce 2007 motal v bludném kruhu okolo monumentálního plynojemu ve spleti potrubí a odhadoval, kde asi může být ten nějaký pevný bod, kde asi je Ostrava, kde je její historické centrum? Tápal jsem jak ospalý

nocležník uprostřed noci v neznámém hotelovém pokoji. Takové jsou důsledky desurbanizace průmyslových aglomerací. Takové jsou koneckonců důsledky stále přetrvávajících názorů jak urbanistů, tak dopravních inženýrů, že nová sídla nebo jejich části lze navlékat jak korále bez vzájemných souvislostí na šňůry dopravních tepen, které jsou do krajiny a do města pokládány jak nějaké kabely.

Jak je možné, že města naší éry nemají pevnou kostru vnitřních vztahů, že stále a donekonečna se vedou diskuze pouze o tom, kde položit nové dopravní kabely? Jak je možné, že město jako celek není studováno pod zorným úhlem možností spojování jeho částí pomocí jasných sítí ulic, náměstí, významných budov, parků...? Jsou snad ulice, které vedou lidi odněkud někam, překonané? Jsou snad zapovězené pevné formy městských prostorů? Pravděpodobně je to možné, proto mlha, ve které ztrácí člověk orientaci – pevnou půdu pod nohama, stále houstne.

Všechno je asi možné, ale nevěřím. Nevěřím, že by v lidech, v politikách, v architektch nebylo dost touhy dělat svět příjemnější, žitelný, srozumitelný.

Z pouhé bezradnosti, ze které strany udělat vstup do rotačního objektu plynojemu, vznikla analýza širších vztahů Vítkovic a centra Ostravy. Analýza, která ukazuje, jak smysluplné využití může mít území podél Ostravice, jaký smysl mohou mít Vítkovice ve vztahu k Ostravě. A jak významným společenským objektem nadregionálního významu může být samotný plynojem.

Dnes již věřím, že se celé dílo podaří.

Ing. Jirí Michálek, Ph.D. – předseda představenstva Dolní oblast VÍTKOVICE, z. s. p. o.

Mohu říci, že jsem již pamětníkem. Pamatuji si plný provoz vysokopecního závodu, jeho zastavení,

postupnou devastaci podnebí, prodej soukromému vlastníkovi, vyjednávání o jeho další budoucnosti s Národním památkovým ústavem Praha i dohody o možnostech dalšího využití a znovuoživení. Jsem rád, že jsem byl jedním z mnoha lidí, kteří se společně starali o přípravu a realizaci tohoto projektu. Mým hlavním doporučením je připravit a řídit kvalifikovaný tým zapálených lidí, kteří svou práci neberou jako zdroj peněz, ale jako poslání pro vytvoření něčeho co bude sloužit ostatním.

Ing. arch. Eva Dvořáková – Národní památkový ústav Praha

Akce „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ se svým rozsahem řadí mezi největší obnovy průmyslového dědictví v ČR po roce 2000. Zařazením prvních tří nejvýznamnějších objektů do projektu IOP došlo k posílení významu areálu a zároveň umožnilo hned zpočátku bezproblémové zpřístupnění. Z hlediska památkové péče byla především akceptována celková koncepce řešení spočívající v komplexním urbanistickém propojení tohoto území s historickým centrem. Odlišná nová náplň jednotlivých objektů byla zvolena v souladu s jejich památkovou hodnotou tak, že zásahy do podstaty památky byly minimální. Moderním způsobem zpřístupněná vysoká pec s možností prohlídky nitra šachty vysoké pece patří i v Evropě k raritám. Stavební substance plynojemu umožnila implementovat do vnitřního prostoru zcela novou a soudobou architektonickou vestavbu, která vnímání památky posiluje. Alternativní využití energetické ústředny č. VI pro „Svět techniky“ zacílené na muzejní a vzdělávací programy vhodně doplnilo původní konstrukce včetně dochovaných dmychadel. Vstupní devizou pro zdárné počáteční řešení projektu bylo přijetí memoranda mezi zúčastněnými, které se bude pro další fáze projektu do budoucna upřesňovat, co do rozsahu odstraňovaných částí i dalšího možného nového využití.

Ing. Milan Šraml – hlavní inženýr projektu VP č. 1

Při dokončování každého projektu projede člověku hlavou jeho průběh. Vzpomínám si, jak jsme na začátku projektování stáli před tím „šedesátimetrovým barákem“ a říkali si, jak tuhle hromadu železa vůbec zaměříme a přeneseme do výkresů. Že to bude problém, jsme zjistili hned, jak jsme oslovili speciální

kanceláře, které se zabývají zaměřováním staveb – všichni to odmítli. My si formou pokus – omyl tedy museli poradit sami. Pak mi hlavou běží, jak jsme přemýšleli o jejím využití. Na začátku to mělo jen naučný charakter – zprovoznění výtahu, prohlídková trasa po technologických celcích až do místa odpichu na odlévací plošině. Vstup pana architekta Pleskota pak potenciál pece rozšířil o nástup návštěvníků krytý na lanech zavěšenou střechou ve tvaru „roztažených křídel ptáka Fénixe“, který pec symbolicky zvedá znovu z popela a dává jí nový život. Další přidanou hodnotou byl prosklený skipový výtah pro návštěvníky, plátěná střecha nad prostorem před odlévací plošinou a vstup do těla vysoké pece. Tím bylo jasné, že pec nebude mít jen naučný charakter, ale i společenský charakter. Otevřením Vysoké pece č. 1 v rámci IOP Ministerstva kultury, ale její možnosti rozhodně nekončí. Na své vzkříšení čeká prostor pod pecí, plně není využita ani odlévací plošina a velín. Bude hodně záležet na chytrosti a nápadech provozovatele hlavně ve společenském využití pece. Pec musí žít svým každodenním životem, zrovna tak, jako jím žila v době své slávy, kdy byla na špičkové evropské technologické úrovni a její produkce byla v dalších formách využívána po celém světě. Věřím, že se pec zpátky do povědomí Evropanů znovu vrátí, železo se „přetavilo“ v nové možnosti a pec bude dál sloužit návštěvníkům z celého světa.

Ing. Jitka Koščáková – Krajský úřad Moravskoslezského kraje, památkový dozor při obnově NKP

Při své téměř 20leté praxi památkáře jsem se prozatím s tak zajímavou obnovou národní kulturní památky ani kulturní památky, jakou řešil projekt „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“, neseťkala. Obnova zámků, kostelů, měšťanských domů či jiných objektů, mezi které patří i různé technické památky, je pro nás, pracovníky památkové péče, každodenní výzvou. Řešení novostaveb v plošně chráněných územích, což osobně považuji za jeden z nejnáročnějších problémů památkové péče, již tak častým případem v naší praxi nebývá. A což teprve vestavba nové moderní architektury do objektu národní kulturní památky, to lze označit za zcela ojedinělou záležitost, kterou žádná příručka památkáře neřeší, a tím vestavba víceúčelové haly s kapacitou 1500 návštěvníků do budovy plynojemu byla. V daném projektu

se tři významné objekty – vysoká pec č. 1, plynojem a ústředna VI., které zásadním způsobem utvářejí kostru národní kulturní památky „Důl Hlubina a koksovna a vysoké pece Vítkovických železáren“, měnily z industriálních staveb se specifickým výrobním využitím v objekty otevřené veřejnosti a sloužící výchovným, vzdělávacím i kulturním aktivitám. Ještě před několika měsíci se zde člověk procházel ocelovým městem, které po ukončení výroby rezivělo a chátralo, a jen málokdo si uměl představit, že se vše za krátkou dobu změní a že se například vyveze skipovým výtahem na plošinu vysoké pece č. 1 v úrovni téměř 36 m nad terénem a na naučné stezce vybudované na této vysoké peci mu budou podány komplexní informace vysvětlující technologický tok těžby uhlí a navazující výroby koksu a železa i jeho dalšího zpracování v lokalitě Dolní oblasti. Vybudovaný a veřejnosti otevřený areál skýtá spoustu zážitků. Věřím, že především odborná veřejnost ocení přínos vzorového příkladu reaktivace národní kulturní památky a nalezení smysluplného i atraktivního využití rozsáhlého, po ukončení výroby chátrajícího, avšak jedinečného industriálního souboru.

V celkovém bilancování musím konstatovat, že jsem ráda, že jsem mohla být u přípravy i realizace projektu, a myslím si, že právě tato obnova bude jednou z akcí uváděnou na prvních místech, kterou se budu pyšnit před svými vnoučaty, až se mne jednou zeptají na moje pracovní aktivity.

Ing. Stanislav Šplíchal – zástupce investora a hlavní koordinátor projektu

Jsem přesvědčen, že projekt „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ je výjimečný nejen v rámci města Ostravy a Moravskoslezského kraje, ale i celé České republiky a možná i Evropy. Skloubení obnovy řady chátrajících technických památek v Dolní oblasti Vítkovic se zamýšleným rozšířením městského centra je unikátní a jsem rád, že jsem se na přípravě a realizaci tohoto projektu mohl spolu s pracovníky odboru Investice a VÍTKOVICE REVMONT a. s. podílet.

Z pohledu čistě profesního jsem se během své praxe s rekonstrukcemi objektů samozřejmě již setkal, ale vytvoření prohlídkové trasy po ještě nedávno funkční vysoké peci, rekonverze plynojemu na multifunkční aulu a přeměna energetické ústředny na naučný malý Svět techniky jsou realizacemi zcela

originálními. Při přípravě projektu i při samotné výstavbě bylo pro nás nejobtížnější časově i věcně zkoordinovat jednotlivé stavby nejen mezi sebou, ale rovněž se souběžně realizovanými projekty Přípravy území po ukončení hutní prvovýrobě, Výstavby moderního energocentra a Doprovodné infrastruktury cestovního ruchu.

Chtěl bych popřát kolegům z Dolní oblasti VÍTKOVICE hodně zdaru při zprovoznění a znovuotevření NKP Vítkovice veřejnosti a předat jim pomyslný štafetový kolík s pocitem dobře vykonané práce.

Ing. Bronislav Lunga – vedoucí projektu Subterra, a. s.

V únoru roku 2011 jsem byl naší společností, Subterra a. s. Praha vybrán jako vedoucí projektu realizace zakázky Reaktivace vysoké pece č. 1 na naučnou stezku. První setkání s pro mne dosud neznámým prostředím areálu bývalých vysokých pecí bylo velmi působivé a nedokázal jsem se ubránit dojmu až němého úžasu nad celým areálem a při sledování množství pozůstatků z provozu, které sloužily k výrobě železa, jsem musel vzdát velký obdiv nad tímto, kdysi funkčním zařízením.

Samotná zakázka přetvoření vysoké pece č. 1 na naučnou stezku byla velkou zkušeností s oblastí stavebních prací, které nejsou úplně běžné. Především práce na úpravě stávajících ocelových prvků pro nové využití, což bylo nejenom poučné a zajímavé, ale i náročné na skloubení prací s ohledem na Národní kulturní památku vysoká pec č. 1. Z realizovaných oddílů nelze zapomenout na membránové zastřešení a skipový výtah, které svým provedením můžeme řadit mezi evropské rarity.

Postupem času naše společnost ve sdružení s partnerem Metrostav a. s. Praha získala realizaci zakázky Obnova VI. energetické ústředny, kdy objekt bývalých dmychadel vysokých pecí měl po provedení stavebních prací sloužit jako edukativní a výstavní prostor návštěvníkům areálu Dolní oblasti. I zde jsem se setkal s mnoha zajímavými technickými řešeními, včetně částečné obnovy ponechaných dmychadel.

Vedení samostatných projektů, které probíhaly v období zhruba půl roku současně, budu řadit mezi své největší pracovní zkušenosti. Koordinace projektů a časová náročnost na jejich přípravu bude pro mne silnou pracovní vzpomínkou.

Práce v Dolní oblasti Vítkovice je svým charakterem velmi specifická, jedná se o unikátní prostředí, které se nedá potkat nikde jinde. I přes občasné problémy výstavby spojené s ne vždy jasně specifikovanými návaznostmi jednotlivých projektů, určení jejich hranic a rozsahů, jsem velmi rád, že jsem mohl být účasten této přeměny Dolní oblasti. Až jednou tento areál opustím a po letech se vrátím si tato místa opět prohlédnout, budu moci s čistým svědomím a hrdostí v hlase říct, že moje stopa je v této části stále viditelná.

Děkuji všem kolegům z týmů *Subterra* a.s. za pomoc při realizaci těchto nelehkých projektů.

Ing. Petr Bača – stavbyvedoucí, Metrostav, a.s.

Jsem rád, že jsem se mohl stát za firmu *Metrostav* a.s. součástí rozsáhlého projektu Zpřístupnění a nového využití NKP Vítkovice, jehož součástí je i Obnova VI. energetické ústředny, na jejíž rekonstrukci jsem měl tu možnost se spolupodílet.

Osobně mne těší fakt, že jsme společně s kolegy z *Metrostavu* a *Subterra* zvládli technicky vyřešit nemálo problémů, které tato netradiční rekonstrukce přinesla, ke spokojenosti investora i památkářů, kteří nám ochotně pomáhali tento objekt spoluvytvářet, a povedlo se skloubit požadavky na industriální charakter celého objektu se stavebními úpravami nezbytnými pro budoucí využívání objektu jako multifunkčního vzdělávacího centra.

Účast na této stavbě je pro mne o to cennější, že v místech, kde se nyní nachází Dolní oblast Vítkovice, pracovali mí rodiče a již jako dítě, a později jako student, jsem měl možnost vidět celý areál v plném provozu. Proto jsem rád, že tato část Ostravy zde zůstane v podobě Národní kulturní památky zachována i pro další generace, které si takto budou moci připomínat významnou část historie našeho města.

Ing. Tomáš Jasek – zástupce technického dozoru

Pro všechny lidi, kteří nebyli zaměstnanci působící ve firmách v Dolní oblasti Vítkovice, to byl vždy jen nefunkční areál za plotem s ostnatým drátem a zarůstající zelení. Pak se ale na jednom místě potkaly vize, nápady a peníze a během necelého roku a půl se provedla největší investiční akce v tzv. brownfields minimálně v rozsahu České republiky, ze kterých ale nevznikly nové obchody a továrny, ale docela „oby-

čejný“ veřejný prostor. Zaměstnanci společnosti *VÍTKOVICE REVMONT* a.s. se ve funkci technického dozoru postupně zapojovali do jednotlivých projektů tak, jak si to odbor Investice vyžadoval a jak bylo dohodnuto předání staveniště zhotovitelům jednotlivých staveb. Mé poděkování patří kolegům, kteří se celou dobu snažili o to, aby se často protichůdné požadavky projektanta, investora a zhotovitele sjednotily a nakonec z toho vzniklo něco, co bude nám „ostravakům“ zbytek republiky závidět.

V případě Reaktivace vysoké pece č. 1 jsem už dnes zapomněl na to, že v průběhu prací nebyl žádný skipový a ani jiný výtah a pokud se mělo něco provést, vyfotit nebo zkontrolovat, tak si to musel člověk poctivě vyšlapat. Je ale pravdou, že odměnou byly vždy unikátní výhledy do okolí, které spolu s možností projít si teď celou prohlídkovou trasu tvoří unikátní kombinaci a největší lákadlo pro návštěvníky.

U Rekonverze plynojemu na multifunkční aulu si stačí sednout na jednu z tisíce sedaček v hledišti a popřemýšlet nad tím, že původně se tam opravdu skladoval plyn a že stavět pod střechou sice přineslo velkou výhodu v zimě z hlediska počasí, ale naopak velkou nevýhodu v tom, že výška sebelepšího jeřábu byla při realizaci omezena právě touto střechou (správně zvonem plynojemu) a docela dost prací se muselo provádět ručně.

Obnova VI. energetické ústředny se stala opravdu obnovou a doufám, že vnější vzhled budovy bude dále odpovídat představám památkářů. Naopak pistová dmyhadla ve druhém patře určitě nadchnou každého milovníka techniky a po dokončení obnovy se dají díky vyhlídkové plošině prohlédnout i shora, což šlo dříve jen z mostového jeřábu.

Kolegům a dalším pracovníkům, kteří stojí za provozem areálu v současné době, přeji hodně zdaru, protože s Dolní oblastí Vítkovice je to jako s Golem. Nebylo snadné ji stvořit, ale obtížnější je ji oživit a držet při životě.

Mgr. Rodan Broskevič – člen předsednictva Dolní oblast VÍTKOVICE, z. s. p. o.

Projekt „Zpřístupnění a nové využití NKP Vítkovice“ financovaný z prostředků Integrovaného operačního programu je mimořádným příkladem uvedení industriálních památek do života. Vize využití zcela jednoznačně průmyslových a veřejnosti v době jejich

provozního života nepřístupných objektů pro výchovu a vzdělávání v oblasti technických oborů je unikátní a předpokládám, že také velmi přitažlivá. Ostrava a Moravskoslezský kraj takové projekty potřebuje. Hlavním cílem je výchova technických odborníků prostřednictvím nestandardních vzdělávacích procesů v prostředí bývalé průmyslové aglomerace.

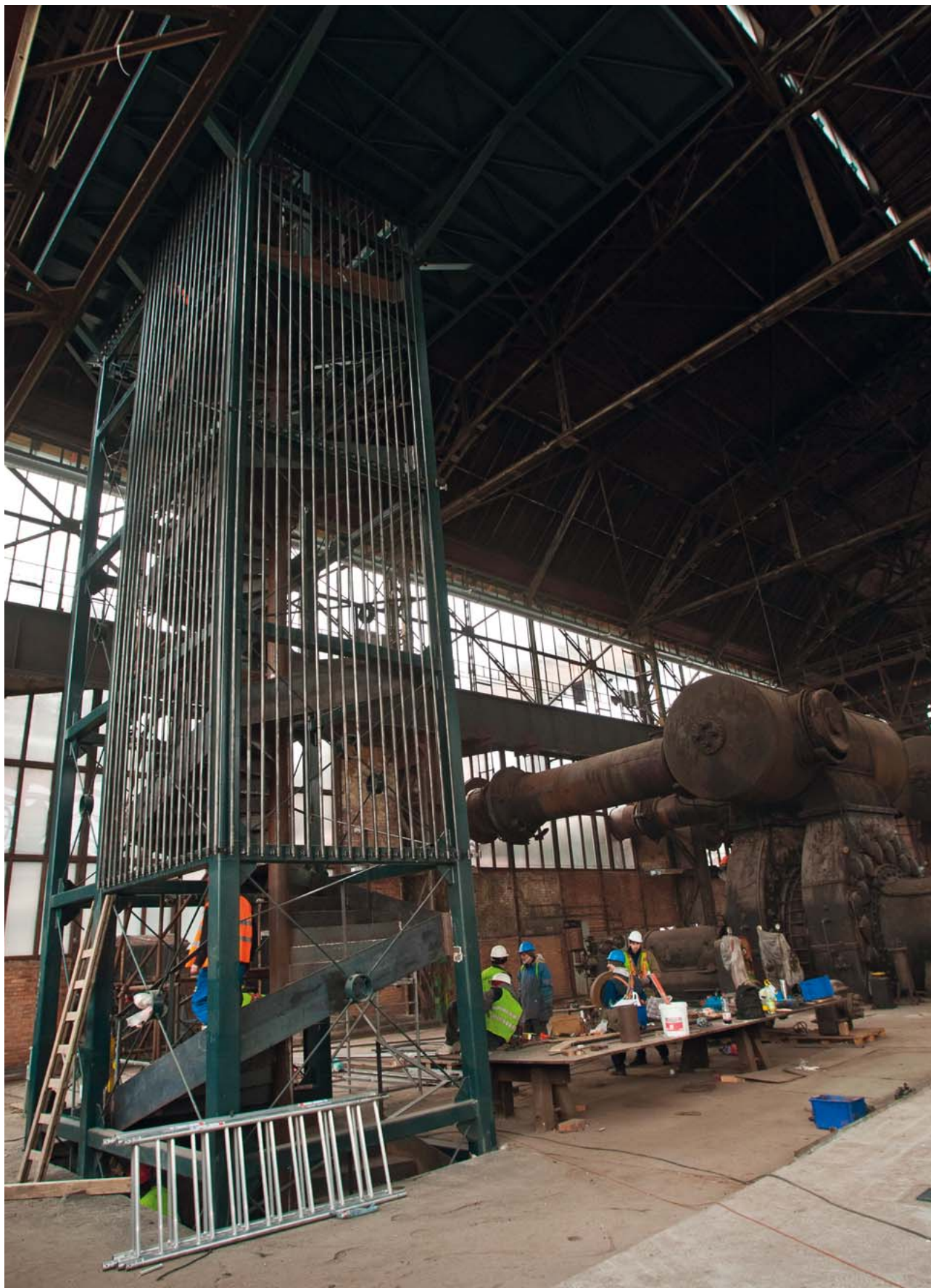
Z mého osobního pohledu se jedná o životní příležitost účastnit se unikátního a smysluplného projektu, který industriální památky přemění v netradiční

výchovně-vzdělávací prostory. Velmi si vážím všech, kteří se podílejí na úspěšné realizaci našeho projektu. Výjimečná je také spolupráce s pracovníky Ministerstva kultury, kteří dozorují projekt a pomáhají jej úspěšně dokončit.

Projekt byl provázen spoustou nepředvídatelných zjištění, které ovlivňovaly jeho dokončení. Jednalo se o rekonstrukci netradiční, Národní kulturní památky. Vše jsme zvládli. Teď nás čeká provoz a udržitelnost. A vůbec to nebude jednoduché.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

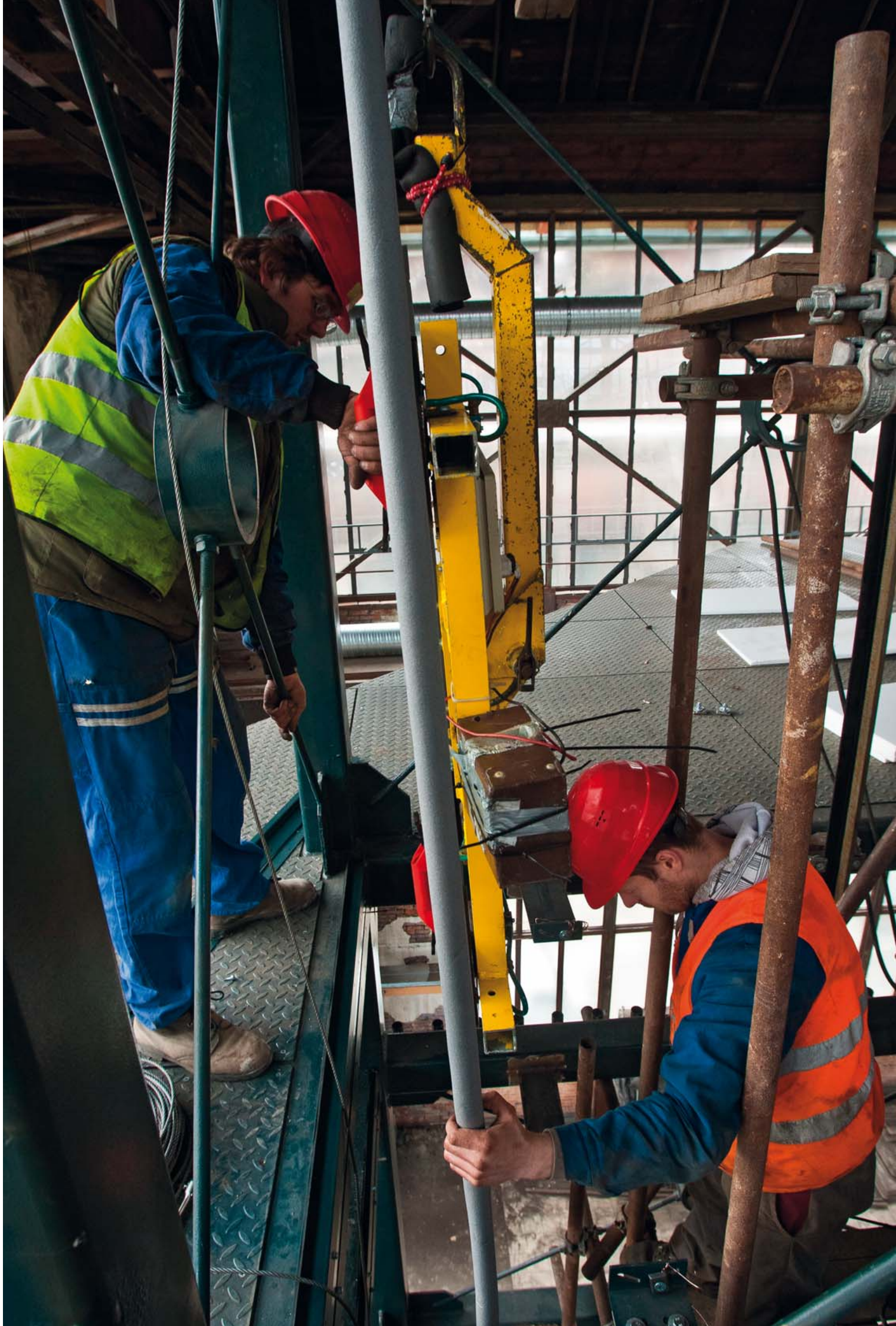
14.1 VI. energetická ústředna

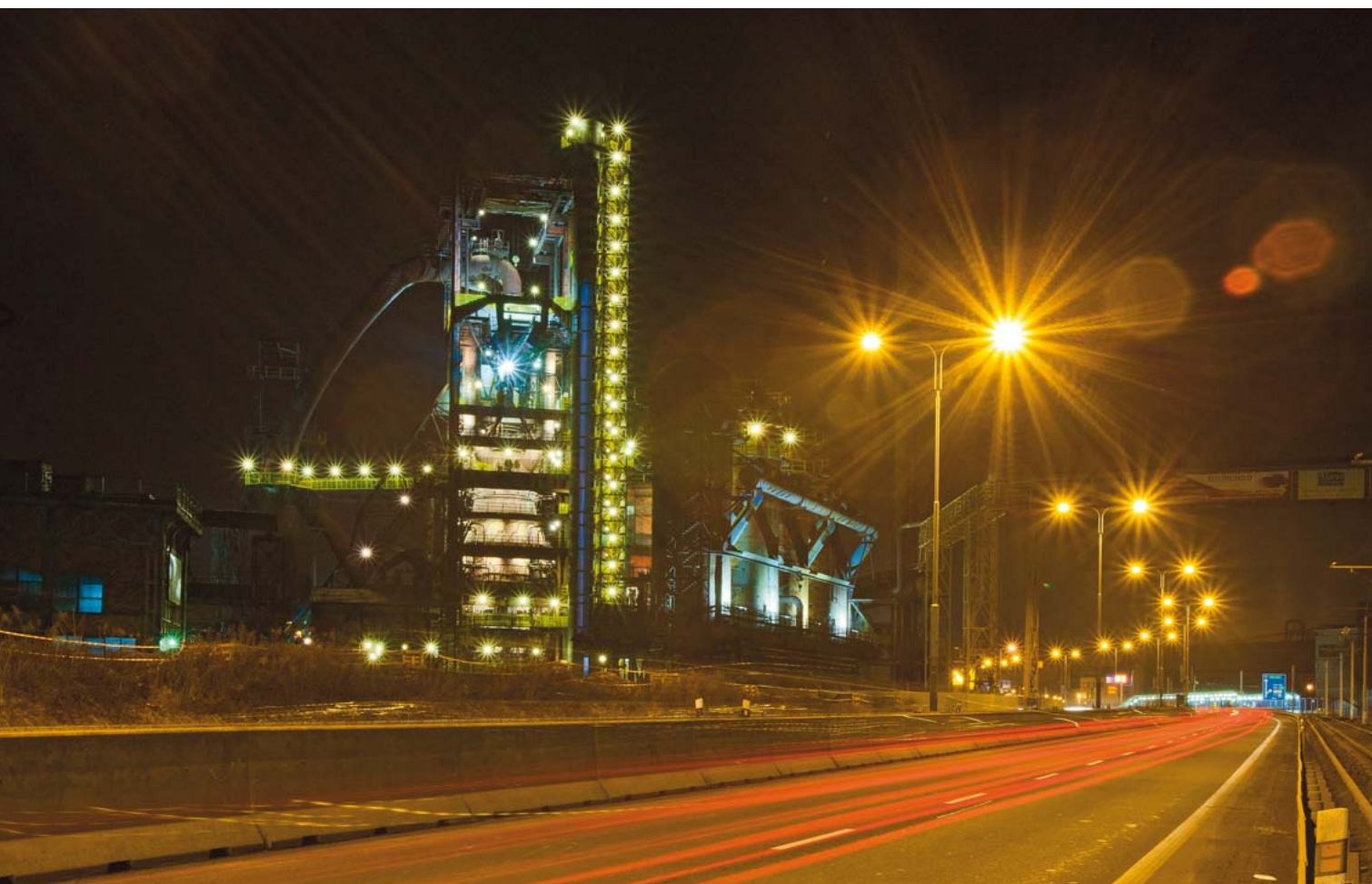
14.2 Vysoká pec č. 1

**TRAMONTÁŽ
CHRUDIM s.r.o.**

**VÝTAH
PRO VYSOKOU PEC DO VÍTKOVIC**

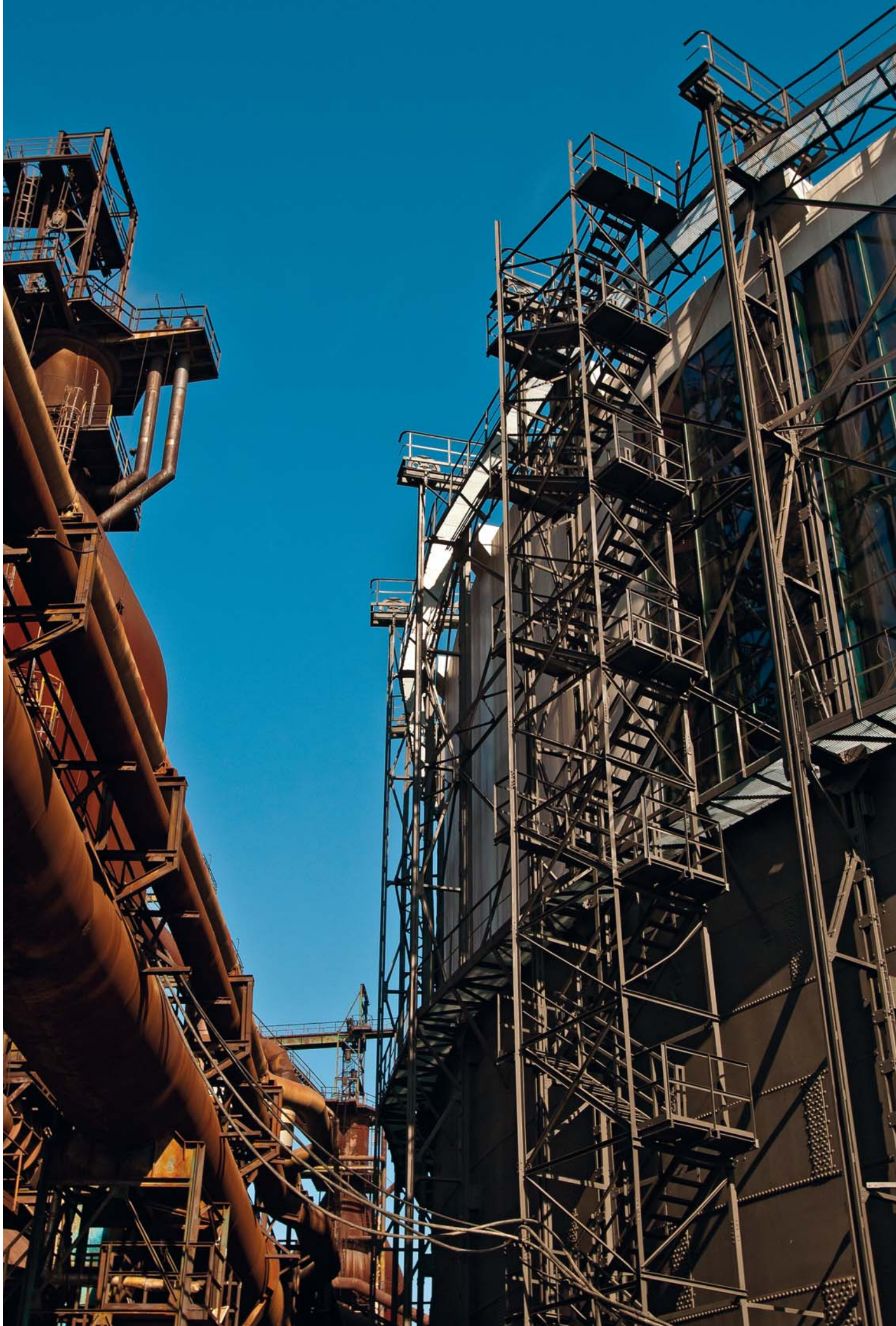

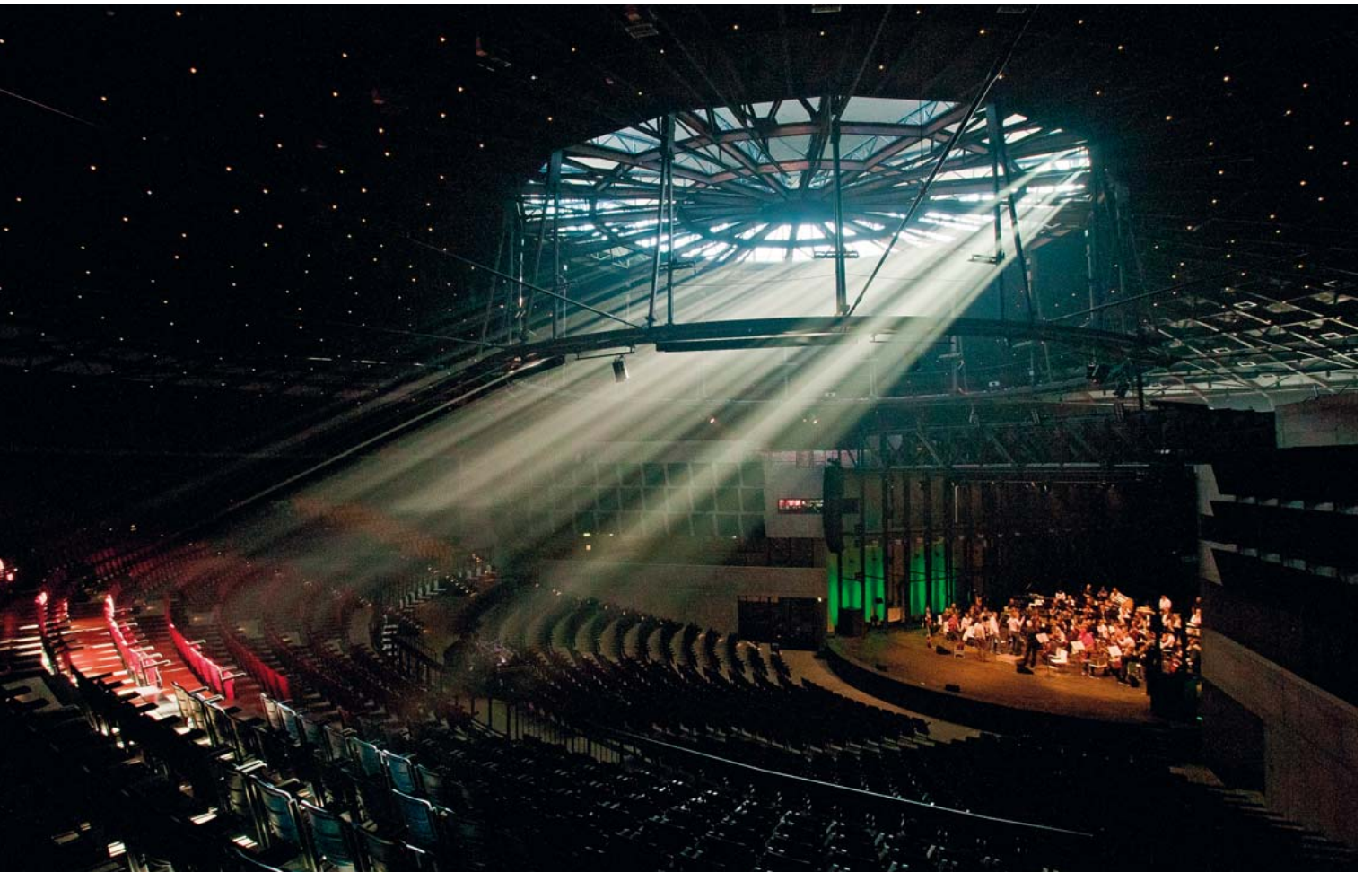
14.3 Plynojem

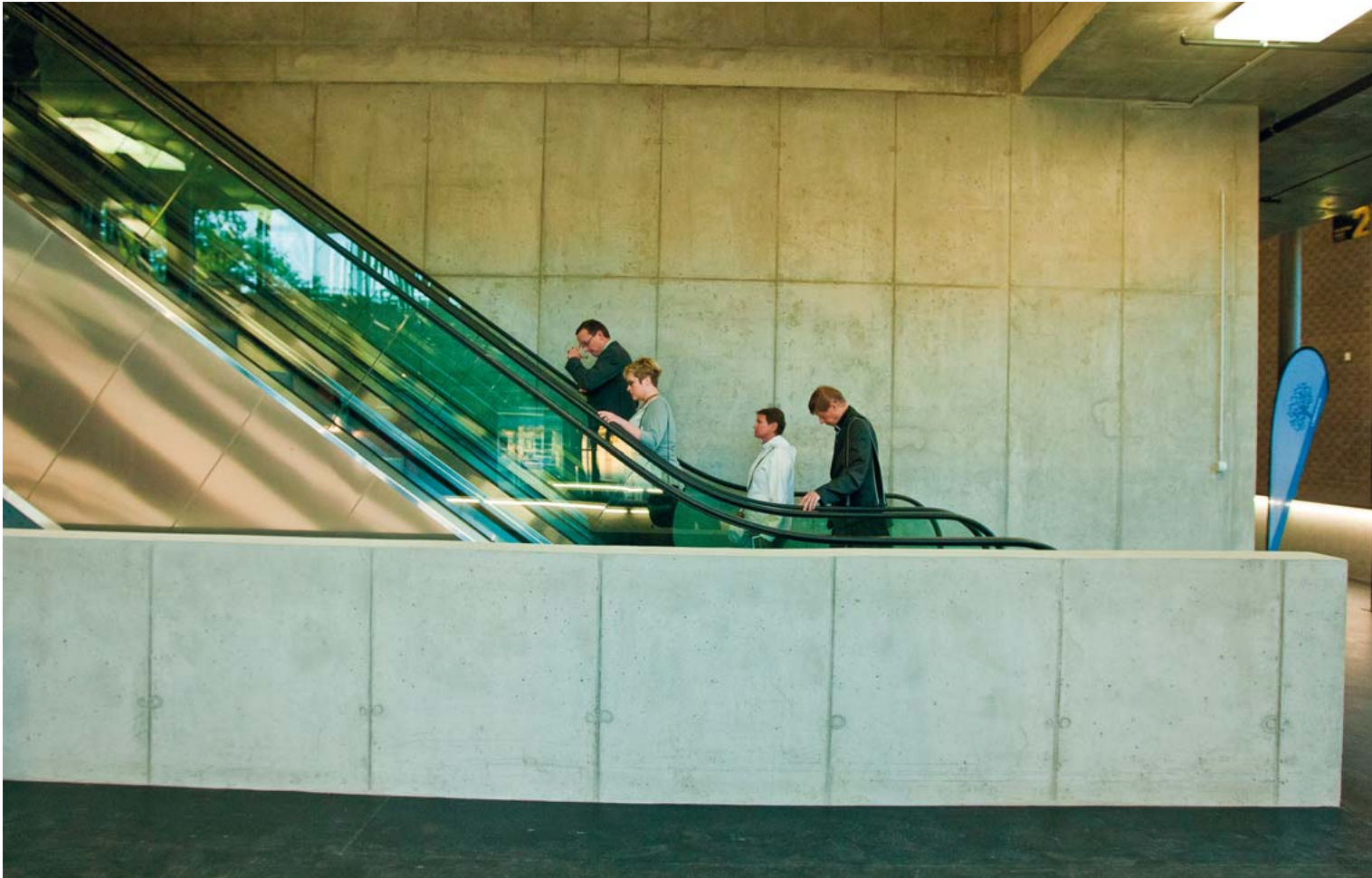

Soupis použitých pramenů a literatury

MACHOTKOVÁ, JANA. Vývoj energetiky ve Vítkovických železárnách. In *Energetika VÍTKOVICE*. Tradice – Práce – Perspektiva. Ostrava, 2007, s. 5–54.

MACHOTKOVÁ, JANA – POLÁŠEK, MILOŠ – POLÁŠEK, RADIM. *VÍTKOVICE – vysoké pece 1836–2007*. Ostrava, 2007.

KOL. AUTORŮ. *Technické památky v Ostravě*. Ostrava, 2007.

Archiv VÍTKOVICE, a. s., fond Vítkovické horní a hutní těžířstvo (VHHT).

Metodika-kronika projektu

ZPŘÍSTUPNĚNÍ A NOVÉ VYUŽITÍ NKP VÍTKOVICE

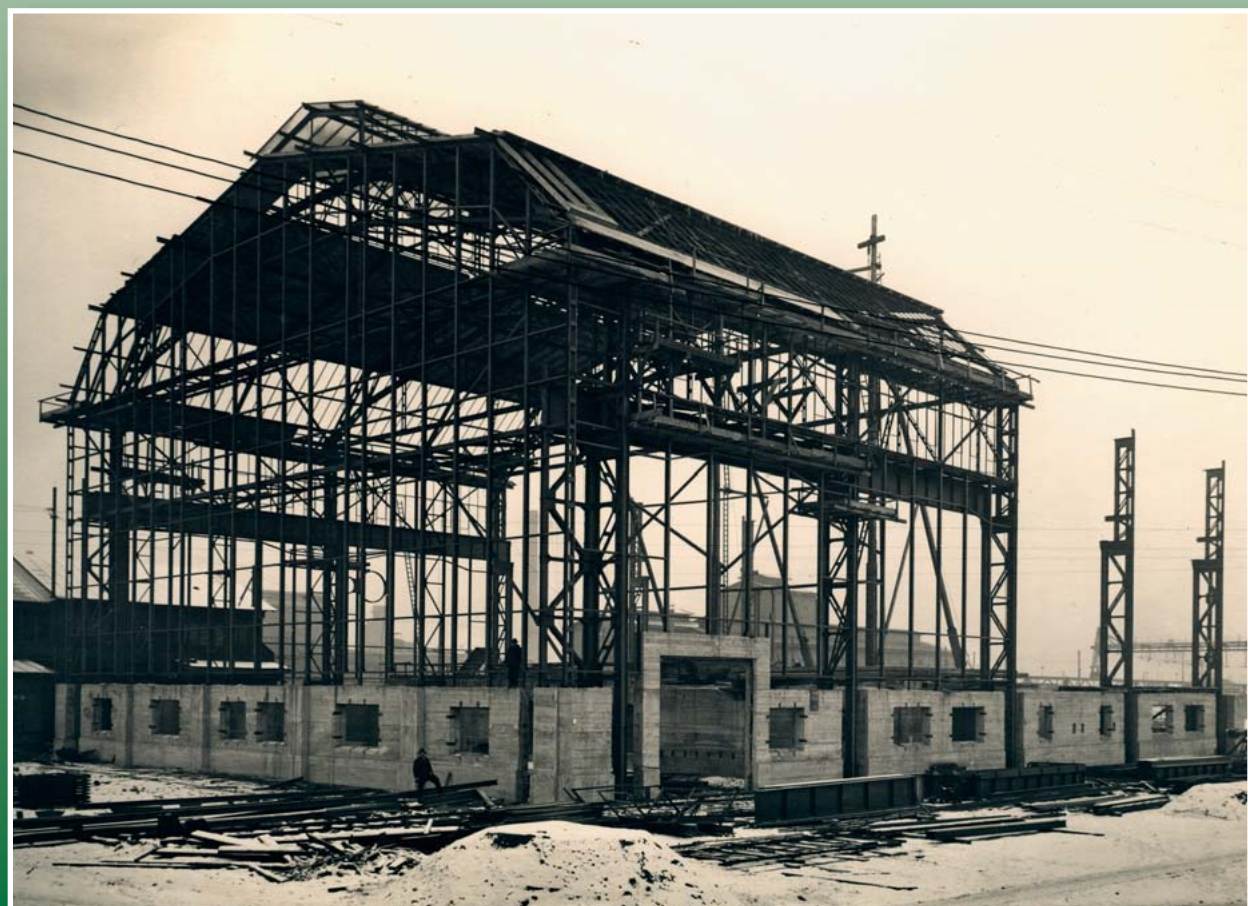
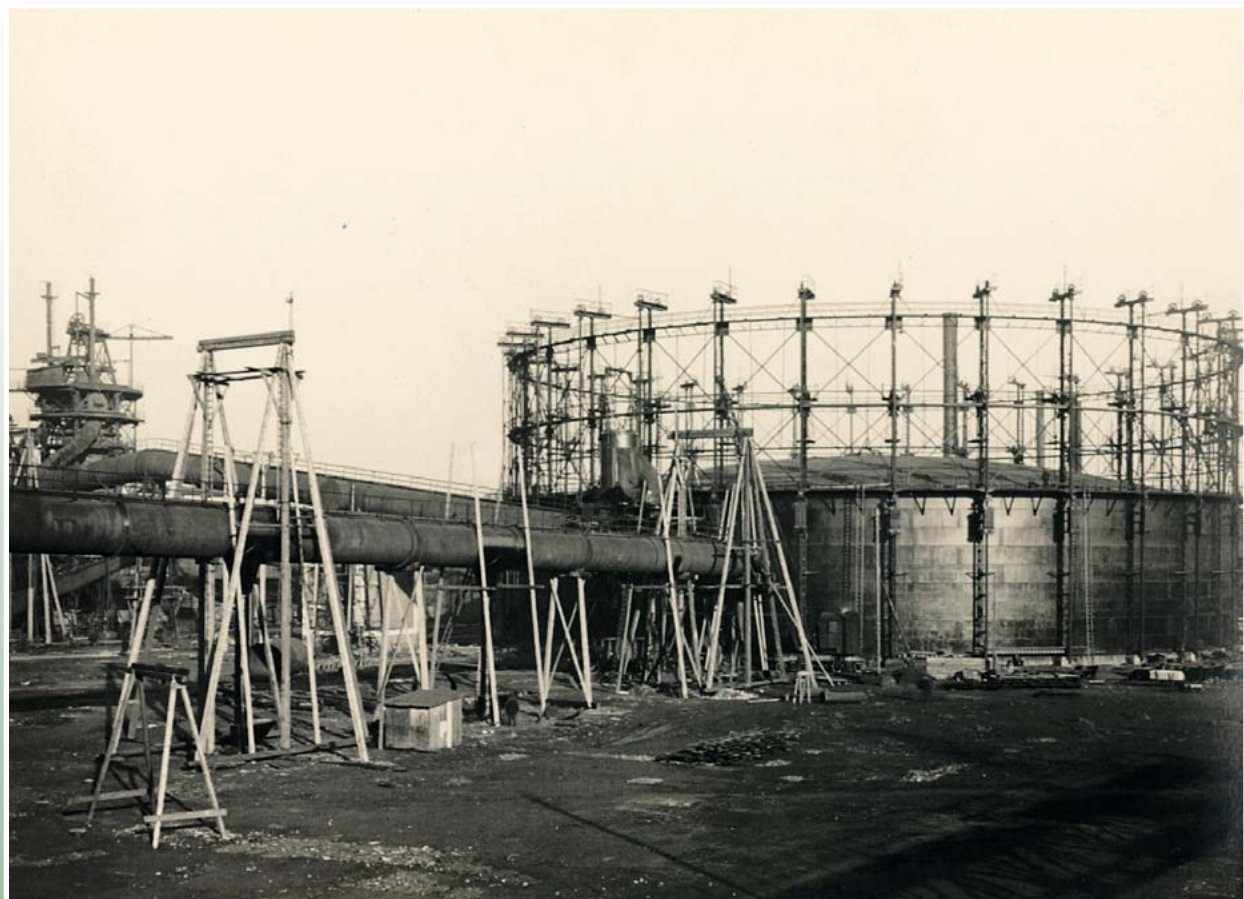
Vydalo zájmové sdružení právnických osob Dolní oblast VÍTKOVICE v roce 2012.

Text: Mgr. Hana Šústková, Ph. D. a kol.

Foto: Jiří Zerzoň, Archiv VÍTKOVICE, a.s.

Titulní foto: Jiří Zerzoň, Archiv VÍTKOVICE, a.s.

Grafická úprava, tisk a vazba: TIGRIS, spol. s r.o., www.TiskovyExpress.cz

Historické foto: Archiv VÍTKOVICE, a.s.
Současné foto: autor Jiří Zerzoň